

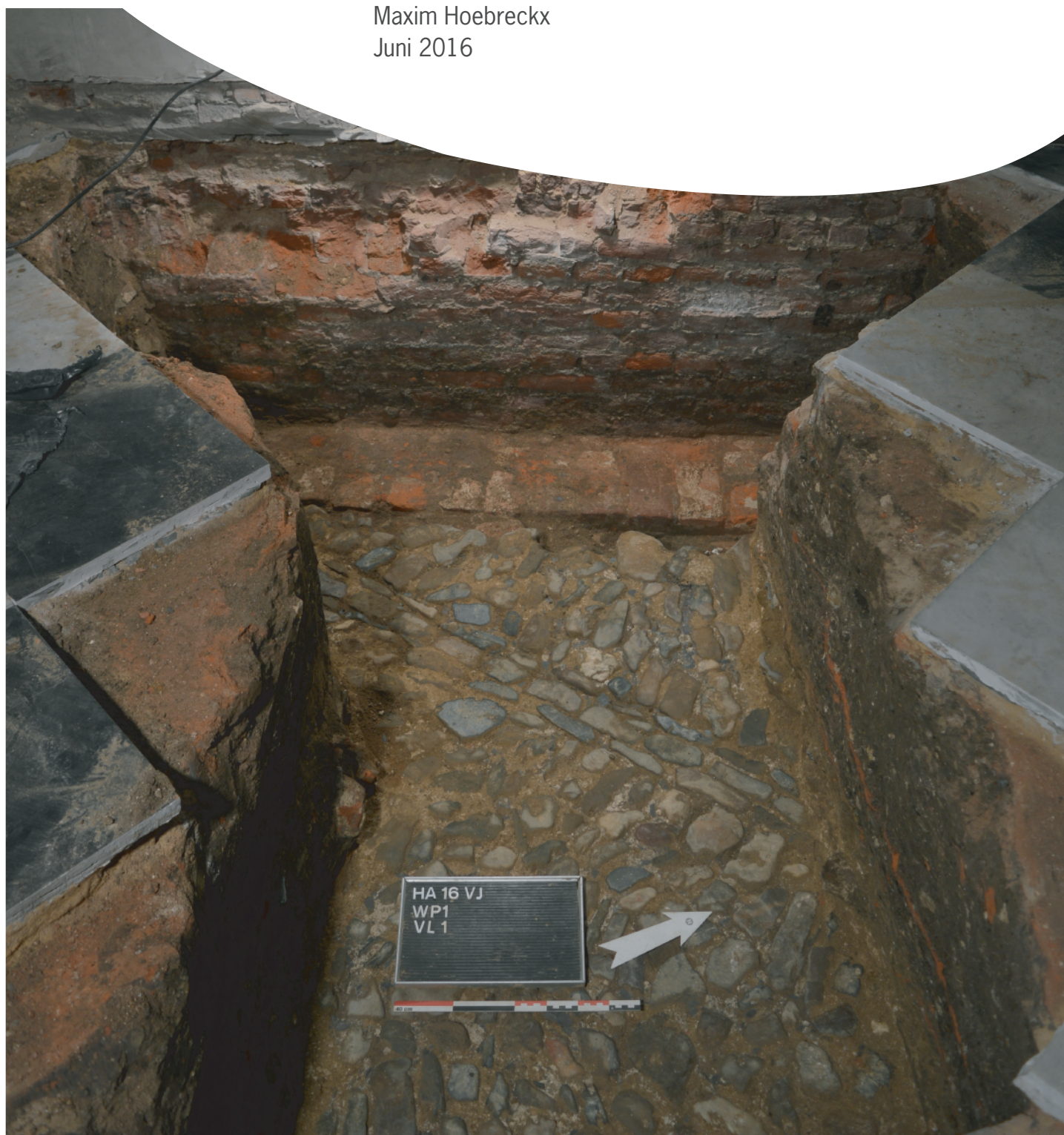

RAPPORT 289

Archeologisch onderzoek in de Virga-Jessebasiliek te Hasselt

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van bouwonderneming
Fr. Goedleven NV

Maxim Hoebreckx
Juni 2016

ARON-RAPPORT 289

**ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE
VIRGA-JESSEBASILIEK TE HASSELT.**
ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN
BOUWONDERNEMING FR. GOEDLEVEN NV

Maxim Hoebreckx

Tongeren
2016

Opgraving ☒		Prospectie ☐	
Vergunningsnummer:	2016/071		
Naam aanvrager:	Maxim Hoebreckx		
Naam site:	Hasselt, Virga-Jessebasiliek		

Colofon

ARON rapport 289 - Archeologisch onderzoek in de Virga-Jessebasiliek te Hasselt. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van bouwonderneming Fr. Goedleven NV

Opdrachtgever: bouwonderneming Fr. Goedleven NV

Projectleiding: Maxim Hoebreckx

Uitvoering veldwerk: Maxim Hoebreckx

Auteurs: Maxim Hoebreckx

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2016/12.651/071

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be

Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bvba

Archeologisch Projectbureau
Neremweg 110
3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel: 012/225.250
fax: 012/770.034

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2016

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	2
1.3 Beknopte historiek van het onderzoeksgebied.....	4
1.4 Eerder archeologisch onderzoek.....	8
2. Het archeologisch onderzoek.....	9
2.1 Doelstelling.....	9
2.2 Verloop.....	9
2.3 Methodiek.....	9
3. Onderzoeksresultaten.....	10
3.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein.....	11
3.3 De archeologische sporen en vondsten.....	12
3.3.1 Westzijde ter hoogte van de toren (WP1 en 2).....	12
3.3.2 Ter hoogte van het koor (WP3, 4, 6, 7).....	14
3.3.3 Zuidtransept (WP5).....	15
Conclusie (en aanbevelingen).....	16
Bibliografie	
Bijlagen	
Bijlage 1: Administratieve gegevens	
Bijlage 2: Lijst met afkortingen	
Bijlage 3: Periodentabel	
Bijlage 4: Fotolijst	
Bijlage 5: Sporenlijst	
Bijlage 6: Vondstenlijst	
Bijlage 7: Overzichtsplan	
Bijlage 8: Detailplannen	
Bijlage 9: Profielen	
Bijlage 10: Vergunningen	

Inleiding

Naar aanleiding van restauratiewerken in de Virga-Jessebasiliek aan de Kapelstraat te Hasselt werd door *Onroerend Erfgoed* een Archeologisch onderzoek noodzakelijk geacht. Dit onderzoek, in opdracht van *bouwonderneming Goedleven NV*, werd tussen uitgevoerd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba* tussen 21 en 24 maart 2016. Verder onderzoek werd uitgevoerd in de periode april-juli.

Afb. 1. Globale situering van het onderzoeksgebied op de kaart van België (NGI, 2002)

1. Het onderzoeksgebied

1. 1. Algemene situering.

De te onderzoeken zones zijn gelegen in de Virga-Jessebasiliek te Hasselt (Afb. 2). De basiliek, kadastraal gekend als Hasselt - Afdeling 1, Sectie H, perceel 1036c- beslaat een oppervlakte van ca. 0,7 ha. Ten noorden van de basiliek ligt de Kapelstraat, aan de westzijde ligt een pleintje en aan de oostzijde de Sacristiesteeeg. Te zuiden van de van de basiliek bevindt zich de achterzijde van bebouwing. Net ten zuidwesten van de kerk ligt de woning van de *zusters van Sint-Jozef*.

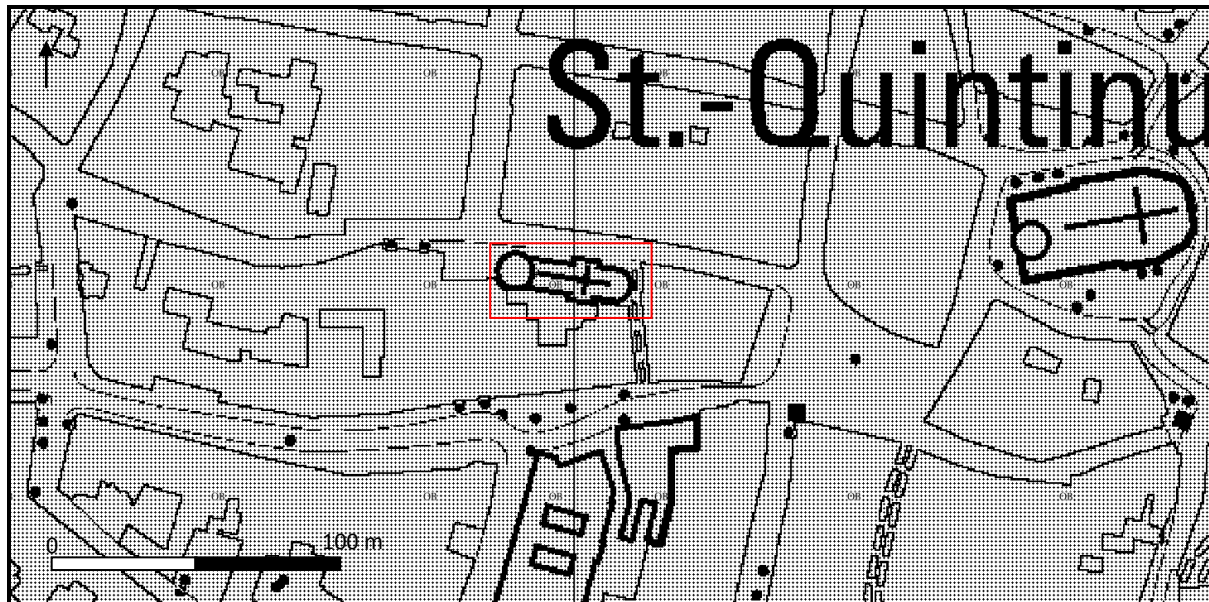
Afb. 2: luchtfoto met aanduiding van de Virga-Jessebasiliek (rood) (bron: geopunt)

Het onderzoeksterrein bevindt zich op ca. 40 m TAW en ligt op een lichte heuvel ten opzichte van de oostelijk gelegen Helbeekvallei (ca. 35m TAW; Afb. 4). Deze kleine waterloop is in het huidige stadsbeeld niet meer zichtbaar, maar loopt vanuit zuid- tot zuidoostelijke richting de stad binnen, en vervolgt via de Sint-Jozefstraat (vroeger Beekstraat) haar loop in noordelijke richting, rond het koor van de Sint-Quintinskathedraal en verder langs de Zuivelmarkt en de Paardsdemerstraat. Ze verlaat de stad via het Kattegat en zoekt vervolgens aansluiting bij de Demer.¹

Op de bodemkaart is het terrein aangegeven als een kunstmatige grond waarvan het bodemprofiel door antropogene activiteiten - meer bepaald bewoning - grondig verstoord werd. Rondom de stadskern treffen we

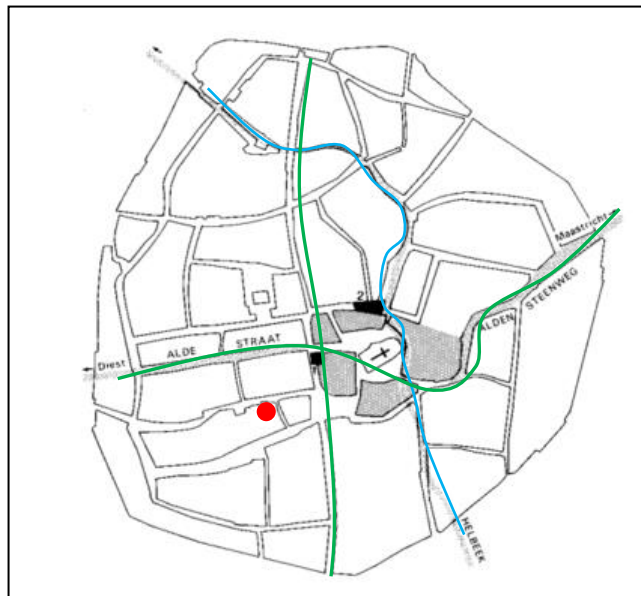
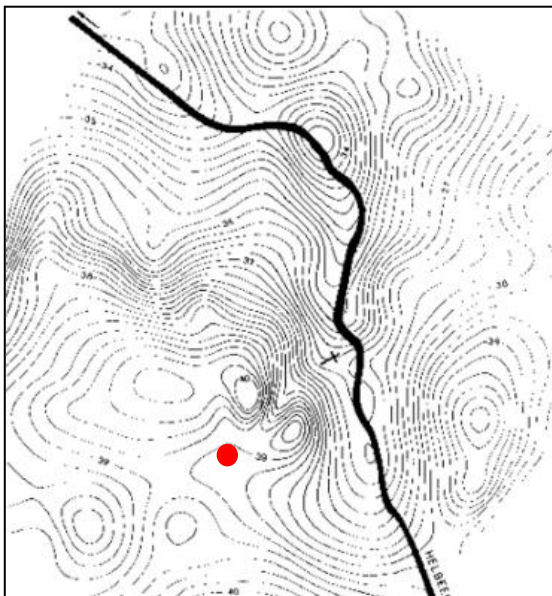
¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Historische stadskern van Hasselt*. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140049> (08-06-2016).

een variatie van (lichte) zandleem- en lemige zandbodems aan. Gezien Hasselt in de Demervallei gelegen is, die de grens vormt tussen de Kempen en vochtig Haspengouw, treffen we ten zuiden van de stad dan ook matig natte tot natte zandleembodems aan en ten noorden voornamelijk matig droge zandbodems. Net als Diepenbeek en Beverst heeft Hasselt zich gevormd op een afgevlakte zandrug die ten zuiden van de Demer gelegen was.²

Afb. 3: De bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Bron: Geopunt/QGis).

1.2 Historische achtergrond

Afb. 4: De helbeek en de ligging van de Sint-Quintinus. Afb. 5: De oudste kern van Hasselt met aanduiding van de Sint-Quintinskathedraal, De Alde Halle (1), de oude Vismarkt (2), de Helbeek (blauw) en de twee oudste verkeersassen (groen). Op beide afbeeldingen is de Virga Jesse-basiliek aangeduid (rood) (bron: Van Impe, 2010, fig. 1-2)

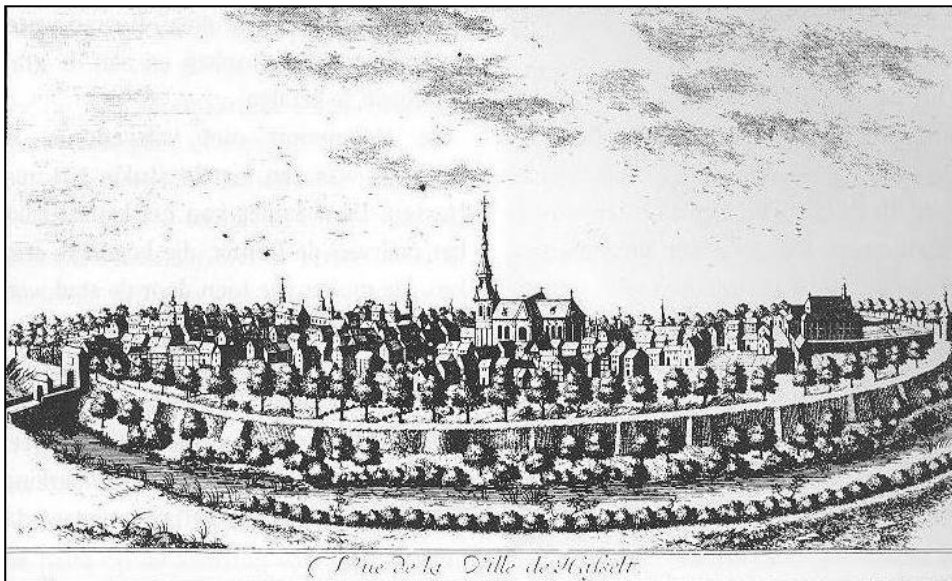
Buiten enkele gepolijste bijlen zijn er tot op heden geen indicaties van prehistorische activiteit binnen de stadskern gekend. Enkele verspreide vondsten uit de Romeinse periode tonen aan dat er op de oever van de Helbeek in die tijd passanten of bewoners waren. Een coherent beeld is vooralsnog onmogelijk.³

² Geopunt.be

³ <https://inventaris.onroerendergoed.be/cai/zone/140049>

De eerste vermelding van *Hassel(u)th*, afkomstig van het Middelnederlandse *hasel* (hazelaar), stamt uit een 13de-eeuwse kopie van een tekst uit 1171. Over de vroegste ontwikkeling bestaat veel onduidelijkheid. Het patrocinium van Quintinus wijst op een oorsprong in de vroege middeleeuwen. Enkele huidige stratentracés wijzen richting een tweeledige structuur aan de kruising van twee verkeersassen (Afb. 5), de ene komende uit de Kempen (Demerstraat) en in de richting van Haspengouw en Luik lopend (nu Koning Albertstraat); de andere komend uit het Westen (Aldestraat) en verder lopend richting Maastricht (Maastrichterstraat). Rondom de huidige Sint-Quintinskathedraal, waaronder resten van een kerk uit de negende eeuw werden aangetroffen kan een afgeronde structuur herkend worden die aan de westzijde aansluit met de Aldestraat. De vreemde kronkel in de Maastrichterstraat aan de overzijde van Helbeek wijst mogelijk op de aanwezigheid van een versterking. In 1438 wordt er nog gesproken van een *borggracht* op de rechteroever. Bijgevolg zijn er dus enigszins vage indicaties voor een boven-neerhofstructuur waar te nemen, al ontbreekt wel enig concreet bewijs.⁴

Bij het kruispunt van beide wegen en aan de rand van de oudste kern werd in de 13de eeuw een nieuwe marktplaats gecreëerd. Rond 1400 werd er een nieuwe *halle* gebouwd op die dienst deed als Vleeshuis, later als Lakenhalle en raadhuys. Rond de kerk en op de linkeroever van de Helbeek en de Nieuwe Demer en in een aantal straten parallel aan de Aldestraat ontstonden straat- en pleinmarkten met elk een specifieke proviandfunctie. Het rechthoekig stratenpatroon is in die zone nog herkenbaar. Het is in een van deze wijken dat de voorloper van de Virga-Jessebasiliek, de *Clerckenkapel*, werd opgetrokken (zie beneden). Opmerkelijk is de aanwezigheid van een kleine stadswijk tussen deze op regelmatig grondplan gegroeid stadsdeel en de voormalige Molenpoort: deze stadswijk is gekend als 'Het Dorp'. Als werkhypothese kan deze kleine wijk beschouwd worden als de eerste aanlegplaats op de Helbeek, later de Nieuwe Demer.⁵

Afb.6: Zicht op de stad Hasselt. Ets van R. Le Loupe omstreeks 1735. (bron: balat.kikirpa.be)

In 1232 werd Hasselt verheven tot stad door de Loonse graaf *Arnold IV* (?-1273(?)) en omstreeks 1281-1282 werd de stad versterkt. Na het aanleggen van de omwalling begonnen verschillende religieuze orden zich in de stad te vestigen. In dezelfde periode werd mogelijk de Nieuwe Demer uitgegraven, een kunstmatige aftakking van de Demer, die doorheen de stad werd geleid. Om de wallen en molens van water te voorzien was de Helbeek immers te klein. De aftakking van de Demer kwam de stad binnen bij het klooster van de Wittenonnen en liep vervolgens door het latere Begijnhof langs de Paardsdemerkapel, om vanaf daar de loop van de Helbeek te volgen. Het economische leven tussen de veertiende en zestiende eeuw werd beheerst door de lakennijverheid. Er werd een lakenhal opgericht op de hoek van de Hoogstraat met de Fruitmarkt, later werd deze verplaatst naar de hoek van de Koning Albertstraat met de Grote Markt. Rond 1540 begon het verval van

⁴ VAN IMPE, L. (2010) 'Gegevens over de vroege ontwikkeling van de stad Hasselt', in: *Novi Monasterii, Vol. 10, een huldeboek voor John, Demeulemeester*, Koksijde, p.360; VAN IMPE, L. & CREEMERS, G. (1997), 'De Sint-Quintinskathedraal te Hasselt', *Archaeologica Mediaevalis* 20, p. 24-25.

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/cai/zone/140049>

deze nijverheid, door de godsdienstoorlog en concurrentie van Engels kwaliteitslaken en minderwaardige Spaanse wol. Het economisch leven onderging na het verval van deze industrietak een reconversie naar de bierbrouwerij en later naar de jeneverstokerij, die haar hoogste bloei kent in de negentiende eeuw. Na aanleg van de spoorweglijn ten zuiden van de stad (1847) en het graven van de kanaalkom ten noordoosten ervan (1858), begon de industrie zich ook buiten de stadskern te ontwikkelen.⁶

In 1366 werd het graafschap Loon ingelijfd bij het prinsbisdom Luik. In de vijftiende eeuw raakte de stad betrokken bij de Luikse burgeroorlogen tussen de Bourgondisch gezinde partij en de Frans gezinde groep onder leiding van de familie van der Marck. In 1468 nam Karel de Stoute de stad in, in 1482 deed Willem van der Marck hetzelfde. In hetzelfde jaar werd Hasselt op hem veroverd door de troepen van Maximiliaan van Oostenrijk, maar in 1485 kwam ze in handen van Everard van der Marck. Bij deze verschillende belegeringen werden de versterkingen achtereenvolgens gedeeltelijk vernietigd en weer hersteld. De vesting werd opnieuw ontmanteld bij de bezetting door de Hollandse troepen (1675-1681). In 1705 werd de omwalling volledig gesloopt, op de poorten na, en vervangen door een aarden wal beplant met een dubbele bomenrij. Tijdens de Franse bezetting (1795) werd Hasselt hoofdplaats van een arrondissement dat ressorteerde onder het departement Neder-Maas. Na de onafhankelijkheid werd Hasselt hoofdstad der beide Limburgen, tot Noord-Limburg in 1839 bij Nederland werd gevoegd. In 1845 werden de oude wallen omgevormd tot de huidige promenade.

De woningbouw was tot het midden van de negentiende eeuw beperkt gebleven tot het gebied *intra muros*. De vakwerkbouw bleef vrij lang het stadsbeeld beheersen. Vanaf ca. 1500 werd overgegaan naar baksteenbouw, aanvankelijk uitsluitend voor religieuze gebouwen, maar vanaf het einde van de zestiende eeuw ontstaat het type van bakstenen herenhuis met hoektorentje. Bij het begin van de achttiende eeuw werd het versteningsproces vrij algemeen ingezet.⁷

1.3 Beknopte geschiedenis van het onderzoeksgebied

De vroege geschiedenis van de basiliek hangt sterk samen met de verering van het miraculeuze beeld van Onze-Lieve-Vrouw Virga Jesse (Afb. 7).⁸ Al vroeg in de veertiende eeuw bestond in Hasselt een mariaal broederschap van 'clercken' die in 1314 begiftigd werd met statuten en officieel erkend werd door de Luikse prins-bisschop *Adolf II van der Mark* (?-1347). In 1334 schonk een priester en lid van het broederschap, *Reinier Bayntsoen*, grond waarop de 'clerckenkapel' gebouwd werd. Deze was in 1345 af en werd vermoedelijk plechtig gewijd op 10 januari 1350. In deze kapel kreeg het gepolychromeerde Mariabeeld een onderdak.⁹

Afb. 7: het Mariabeeld dat aan de basis ligt van de initiële kapel en nog steeds bewaard wordt in de basiliek (bron: virgajessefeesten.be)

Over het uitzicht, de ligging en de structuur van deze initiële kapel is weinig geweten. Op de gebedsvaandel van Nicolaas Sigers (Afb. 8-9) is aan de ene zijde een stadsbeeld van Hasselt en aan de andere zijde het interieur van de Clerckenkapel in de 17^e eeuw afgebeeld. Weliswaar is het vaandel nog in een laatgotische stijl uitgevoerd en ligt de kwaliteit niet bijster hoog waardoor sterk aan de waarheidsgetrouwheid van de afbeelding kan getwijfeld worden. Op het stadsbeeld (Afb. 8) is een vrij eenvoudige kerk afgebeeld met een spitstoren en een gotisch uiterlijk. Op basis van deze prent zou initiële kapel nagenoeg even groot geweest zijn als de huidige kathedraal, maar dit kan ook te wijten zijn aan

de eerder povere uitvoering of het toe-eigenen van een symbolische kwaliteit.

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/cai/zone/140049>

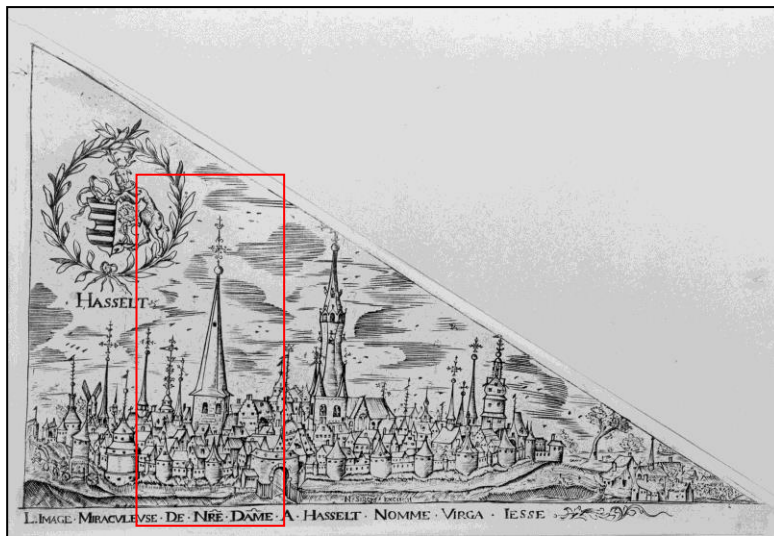
⁷ (1981) *Bouwen door de Eeuwen heen, Arrondissement Hasselt-Sint-Truiden - gemeenten A t/m Ha (6n1)*, Turnhout, p 260-263; VAES, E. (1998) *Hasselt in bloei. Groei van een groene stad*, Antwerpen, p 3-4.

⁸ Deze traditie wordt tot op de dag van vandaag voortgezet tijdens de zevenjaarlijkse virga-jessefeesten.

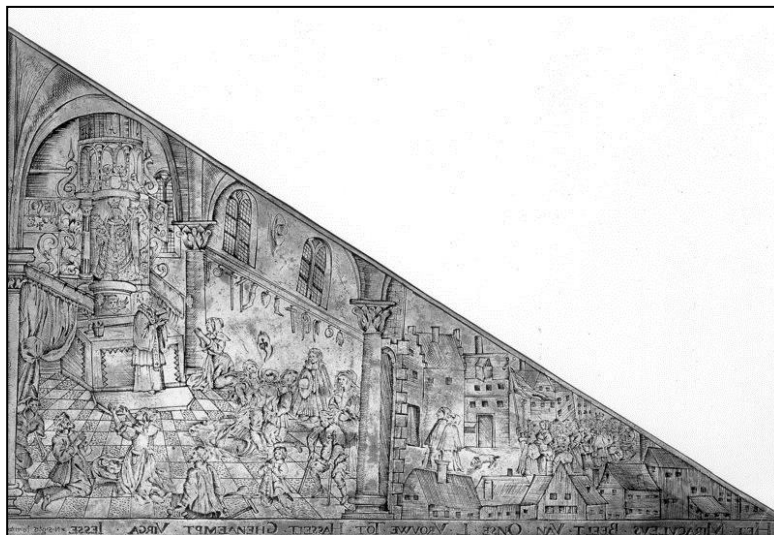
⁹ J. THYS (1981) 'De Onze-Lieve-Vrouwebroederschap en haar eerste kapel', In: *De Hasseltse Virga Jesse en haar kerk*, Hasselt, p.20-24.

Aan de andere zijde zien we het interieur (Afb. 9). Ook hier is er sprake van een eerder gotisch aandoende, weinig naturalistische representatie. Aan de rechterzijde zien we een processie richting de kapel wandelen en aan de linkerzijde zien we de devotie van het Mariabeeld dat zich achter het altaar bevindt. In het interieur zijn ex voto's aangebracht. De ramen lijken van een eenvoudige gotische stijl en de kapitelen hebben een acanthusbladdecoratie. Het altaar lijkt van een eerder latere stijl dan het gebouw.

In de achttiende eeuw was deze kapel, na een eeuwen van gebruik en onderhoud in verval geraakt. In januari 1727 stortte een deel van de westtoren in en snel daarna werd besloten deze af te breken en de kerk aan een grondige inspectie te onderwerpen. Toen vastgesteld werd dat de kapel instabiel zou worden door de afbraak van de toren werd besloten om ook deze te herbouwen. Al in 1727 werd gestart met de bouw van een nieuwe kerk naar ontwerp van D. Verstraete. Deze werd ingewijd in 1731 en de torenspits werd afgewerkt tussen 1740 en 1743.¹⁰ Deze laat-barokke, vroeg-classicistische kerk heeft een plattegrond met een eenbeukig schip van drie traveeën en een transept van een travee met een halfronde sluiting en sacristie. Aan de westzijde is de toren half ingebouwd.¹¹

Afb. 8: Het gebedsvaandeltje, getekend door Nicolaas Sigers en vermoedelijk uitgevoerd tussen 1637 en 1655 met aanduiding van de Clerckenkapel (rood) (bron: kikirpa)

Afb. 9: Drukplaat van de andere zijde van het gebedsvaandeltje met een tekening van het interieur van de Clerckenkapel (bron: kikirpa).

Op de *kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden* (1771-1777; Afb. 10) oftewel de *Ferrariskaart* is de kapel aangegeven en zijn de kapelstraat en sacristiesteeg duidelijk zichtbaar. Opvallend is dat het religieus complex zich over de gehele blok tussen de kapelstraat en de havermarkt uitstrekt en dus niet, zoals nu het geval is, zich enkel beperkt tot de kapelstraatzijde. Mogelijk is er sprake van een kerkhof aan de zuidzijde van de kapel. Aan

¹⁰ D. LAMBRECHTS & J. THYS (1981) 'Van onze-Lieve-Vrouwekapel tot Onze-Lieve-Vrouwekerk

¹¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Basiliek Onze-Lieve-Vrouw Virga Jesse. Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21952> (08-06-2016).

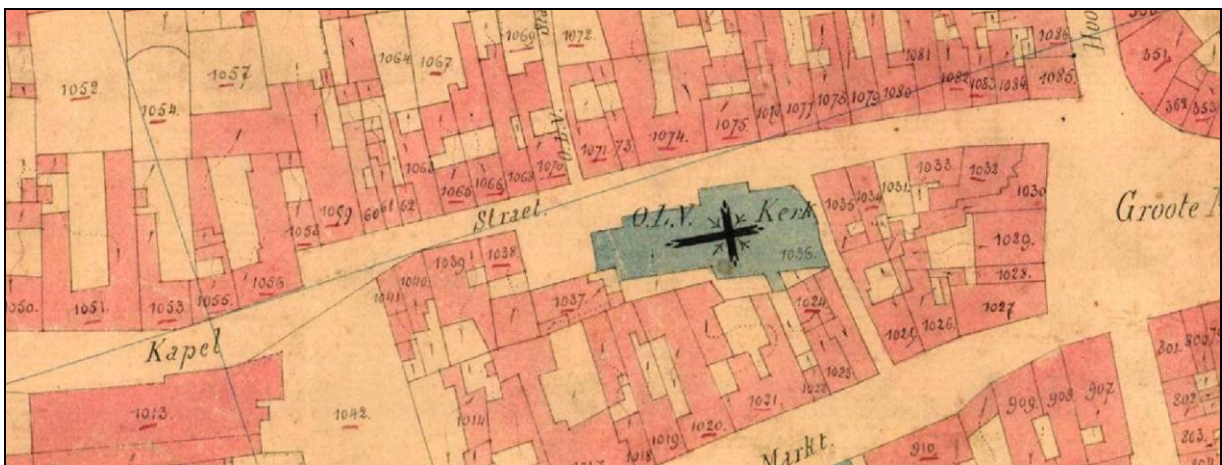
de westzijde sluit hier een bouwblok tegen aan. Deze zijn te benoemen als de panden 'de sterre' en 'de seehondt' die beiden uit de 18^e eeuw stammen.¹² Voor de kapel is, net als in de huidige situatie, een pleintje aangegeven. De *primitieve kadasterkaart* (1813; Afb. 11) toont een meer gedetailleerd beeld. Hier is het perceel duidelijk op afgetekend. Het perceel beperkt zich hier wel enkel tot de kapelstraatzijde. Tevens tekent zich duidelijk het nog steeds aanwezige kleine steegje aan de zuidzijde van de kerk af. Op de *atlas der buurtwegen* (1841; Afb. 12) is logischerwijs minder detail in het stadsbeeld waar te nemen. De kapel zelf is niet aangegeven. Op de iets latere *Vandermaelenkaart* (1853; Afb. 13) is dit wel het geval. Hier is aan de havermarktzijde eveneens geen aanwijzing meer te vinden van het op de Ferrariskaart aangegeven religieus bouwwerk.

In september 1797 werd in de nasleep van de Franse revolutie de Virga-Jessekapel gesloten. Iets later werd deze omgevormd tot *Tempel van de Rede*. De sacristie werd gebruikt als paardenstal. Vanaf 1800 werd deze weer in gebruik genomen als gebedshuis.¹³

In deze vorm bleef de kerk in stand tot tijdens de tweede wereldoorlog. In november 1944 valt er aan de overzijde van de kapelstraat een V1-bom. De enorme drukgolf vernielde het dak en een groot deel van de noordmuur.¹⁴ De kerk werd terug in de originele vorm hersteld tussen 1950-52 onder leiding van E. Vreven (Afb. 14-15). Op 6 mei 1998 verhief Paus Johannes Paulus II de kerk tot basiliek.¹⁵

Afb. 10: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (geel), 1771-1777 (Bron: Geopunt/QGIS).

Afb. 11: Het onderzoeksgebied op de primitieve kadasterkaart (1813) (bron: provinciaal archief Limburg)

¹² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Stadswoningen De Sterre en De Seehondt. Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21920> (08-04-2016).

¹³ J. THYS (1981) p.23.

¹⁴ Mondeling overleg met Patrick Reygel gebaseerd op de bevindingen van F. Vanstreels

¹⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/21952>

Afb. 12: Detail uit de Atlas der Buurtwegen (ca. 1841) met situering van het onderzoeksterrein (rood). (Bron: Geopunt).

Afb. 13: Detail uit de Vandermaelenkaart (1853) met situering van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Geopunt).

Afb. 14-15: Het interieur van de kerk na het bombardement en in het huidige stadsbeeld (bron:kikirpa.be;wikipedia.org)

1.4 Eerder archeologisch onderzoek.

Op het onderzoeksterrein werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de omgeving, binnen de stadsmuren werden wel op verschillende plekken archeologisch onderzoek uitgevoerd (Afb. 16).

Een van de voornaamste opgravingen was deze in de Sint-Quintinskathedraal, gelegen in de oudste zone van Hasselt en ca. 150 m ten oosten van het onderzoeksgebied (CAI 51866). Hier werden naast enkele losse vondsten uit het neolithicum en de Romeinse tijd voornamelijk sporen van vroegere kerkbouw, teruggaande op een houtbouw die in de negende eeuw te plaatsen was, aangetroffen.¹⁶

Ca. 400 m ten noordwesten van het onderzoeksgebied werd eveneens een opgraving uitgevoerd op het Bonenfantenklooster (CAI 150069) waarbij restanten van dit klooster blootgelegd werden.

Ca. 70 m ten zuidoosten van de basiliek, in de zuidelijk gelegen havermarkt, werd in het beschermd pand 'het Leerske' (DIBE 21917; CAI 700502) een kelder aangetroffen die mogelijk zelfs teruggaat tot de 14de eeuw. In een cirkelvormige structuur werd een 15de-eeuwse munt teruggevonden. Verder werd een vloer opgetekend met rode en zwarte plavuizen, bakstenen en veldkeien en een stookplaats die kunnen gedateerd worden in de 17de eeuw.¹⁷

Afb. 16: De Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (bron: QGIS/CAI).

¹⁶ VAN IMPE, L. & CREEMERS, G. (1997) p. 24-25.

¹⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Woning Het Leerske. Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21917> (08-06-2016).

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

Voor de aanpassing van het verwarmingssysteem dient een nieuw kanaal gegraven te worden. De andere kanalen die gebruikt worden zijn de bestaande kanalen. Het is het nieuwe traject dat archeologisch geregistreerd dient te worden.

2.2 Verloop

Op 14 maart 2016 begeleidde *Maxim Hoebreckx (ARON bvba)* het lichten van een aangetroffen grafsteen in WP5. Deze bleek niet in situ te zitten. Het vlak onder en rondom deze steen werd mee opgeschoond en gefotografeerd. Ook enkele kleine bouwputjes werden aan een kleine inspectie onderworpen: daar werd enkel een donkere laag (cf. onderzoeksresultaten) met bouwpuin aangetroffen.

In de periode van 21 maart tot 16 mei werden de werkputten 1 tot 7 aangelegd onder begeleiding van *Maxim Hoebreckx*. Bij het aantreffen van een tweede grafsteen in WP7 werden de werken tijdelijk gestaakt om deze op correcte wijze te verwijderen. Op 16 mei 2016 werd deze werkput verder uitgegraven tot op de gewenste diepte en werd het onderzoek afgerond.

Bij het opbreken van tegels in het noordtransept om een van de aangetroffen grafstenen in de vloer te verwerken, werd de aanzet van een tongewelf vastgesteld. Aangezien het al snel duidelijk werd dat het een kelder betrof werd er besloten om deze aan een kleine prospectie te onderwerpen. Dit werd uitgevoerd op 27 juni 2016.

2.3 Methodiek

De sleuven werden handmatig uitgegraven tot op de door de architect aangegeven diepte. **WP1** en **WP2** hadden een O-W oriëntatie en lagen tegen de westtoren. Beiden hadden een oppervlakte van 4,8 m² en werden tot 70-80 cm onder het vloerniveau uitgegraven. In WP1 werd na aantreffen van het wegdek (zie beneden) ervoor geopteerd om niet verder te verdiepen. In WP2 werden twee vlakken aangelegd, één net boven de aangetroffen vloerniveaus en één op het gewenste niveau.

WP5 lag tegen de zuidkant van het transept. Deze werd nauwelijks verdiept (tot 30 cm onder de vloer) en meette 3,2 m². **WP3, 4, 6** en **7** lagen in het koor. WP3 had een oppervlakte van 2,95 m². WP4 had een L-vorm en meette 6,55 m². WP6 was 1,1 m² en WP7 2,95 m². Alle werkputten in het koor werden uitgegraven tot op een diepte van ca. 1 m onder het vloerniveau. In het totaal werd zo 26,35 m² blootgelegd, wat neerkomt op ca. 6 % van het interieur van de kerk.¹⁸

Nadat het gewenste niveau bereikt was werd het vlak en de noodzakelijke profielen opgeschoond en werden de aangetroffen sporen, structuren en profielen gefotografeerd, getekend en beschreven.

De kelder (**WP8**) werd onderzocht door een al aanwezige opening (zie beneden). Wegens de beperkte toegankelijkheid bleef de registratie beperkt tot fotograferen.

Tijdens de verwerking, in de kantoren van *ARON bvba*, werden de sporen-, foto-, en vondstenlijsten gedigitaliseerd¹⁹ in *MS Access 2010*. De tekeningen van de werkputten werden overgezet in *AutoCAD 2011*, en waar nodig, herwerkt.²⁰ De overzichtsplannen²¹ zijn gemaakt op schaal 1/50ste, de detailplannen op schaal 1/20ste. Het materiaal werd gewassen, gedroogd en nadien gedetermineerd door *Natasja De Winter (ARON bvba)*.

¹⁸ Dit is exclusief WP8 in dewelke niet verdiept werd.

¹⁹ Zie bijlage 3, 4, 5

²⁰ Zie bijlage 7

²¹ Zie bijlage 6

3. Onderzoeksresultaten

Afb. 17: Overzicht van de aangelegde werkputten binnen het onderzoeksgebied.

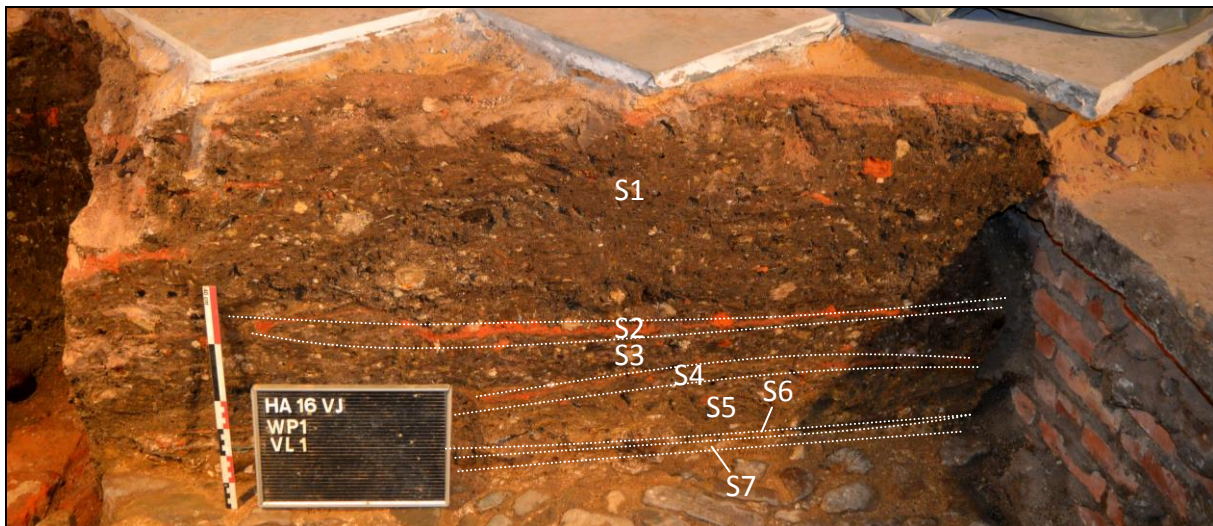
3.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein

In alle werkputten werd een antropogene bodemopbouw vastgesteld. Over de gehele onderzochte oppervlakte werd een puinlaag vastgesteld van ca. 60-80 cm dik ter hoogte van de westtoren en 80-100 cm dik ter hoogte van het koor. In deze puinlaag kon een onderscheid gemaakt worden tussen een bovenste pakket van ca. 40 cm dik (S1, S20) en een tweede pakket (S3, S21) van tussen de 20 (WP1-2; Afb. 18-19) en 60 (WP3, 4, 6, 7; Afb. 20-21) cm dik. **S1/20** was gekenmerkt door een los pakket van donkergrijze zandleem met een bijmenging van baksteen, pleister, mortel, houtskool. **S3/21** had een gelijkaardige bijmenging, maar was compacter van textuur en bevatte daarbovenop een grotere hoeveelheid leisteen. Tussen deze twee puinlagen kon in WP1 een fijn baksteenlaagje vastgesteld worden (**S2**). Beide puinlagen bevatten materiaal dat te plaatsen is in de dertiende of veertiende eeuw. Toch kan het ontstaan van de context later gesitueerd worden. Dit blijkt uit de relatie ten opzichte van de funderingen van de huidige kerk, die afgedekt waren door deze twee puinlagen. Bijgevolg gaat het vermoedelijk om aangevoerde grond die diende als stabilisatie/opvulling bij de bouw van de basiliek. Naast dierlijk botmateriaal werden enkele kleine fragmenten menselijk bot aangetroffen. Ook tijdens de graafwerken werden enkele menselijke botfragmenten, weliswaar niet meer in situ, aangetroffen.²²

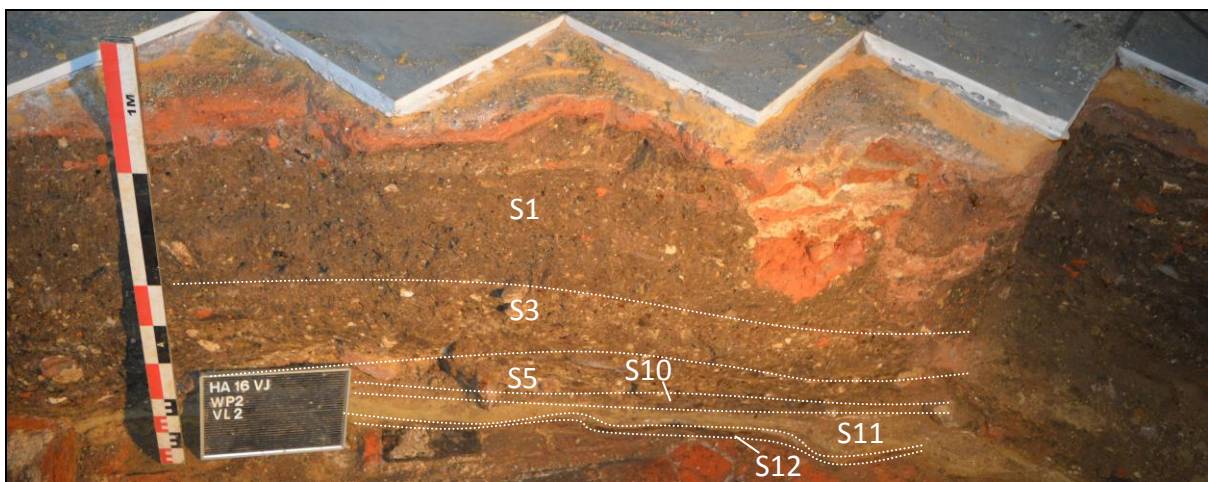
Onder deze twee puinpakketten tekenden zich nog een aantal antropogene (puin)lagen af waarvan de relatie tussen de werkputten minder duidelijk was. In WP1 en 2 werd een lichtbruin grijs pakket (**S5**) van ca. 10-15 cm vastgesteld met een bijmenging van pleister, houtskool, leisteen en mortel. Onder deze puinlaag tekende zich een donkerbruin, humeus laagje (**S6, 12**) af dat geen bijmenging bevatte. Tussen S5 en 6/12 bevonden zich in WP2 nog twee andere lagen (**S10, 11**). S10 was een lichtgroen grijs zandleempakket met kalk, S11 was gelijkaardig qua kleur, maar bevatte aanzienlijk meer kalk.

²² Deze werden ingezameld door arbeiders voordat de archeoloog aanwezig was en konden, wegens onduidelijkheid over hun vindplaats, niet behandeld worden als een archeologische vondst. Deze werden wel bijgehouden en zullen waarschijnlijk aan de kerk overgebracht worden voor herbegraving.

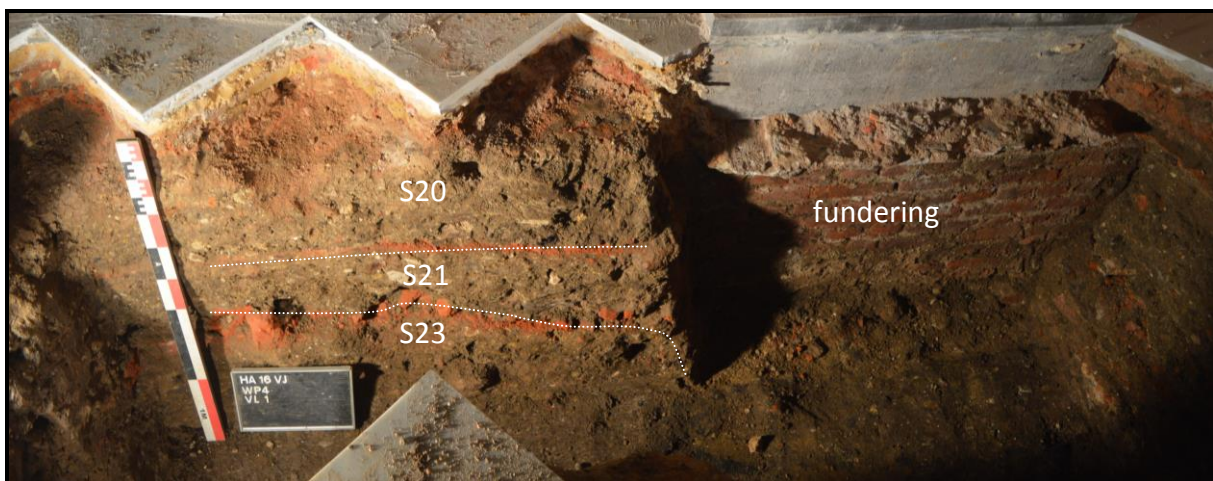

Afb. 18: het noordprofiel van WP1 met aanduiding van de vastgestelde lagen.

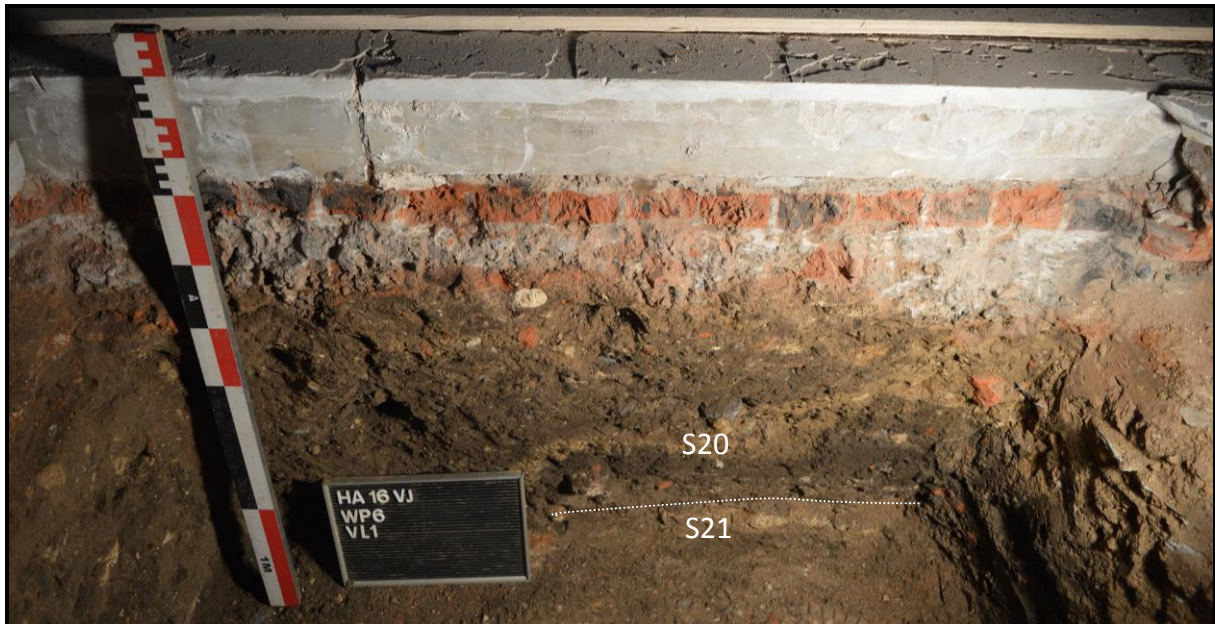
Afb. 19: Het noordprofiel in WP2

Deze gelaagdheid kon niet vastgesteld worden in het koor (Afb. 20, 21). Hier bevond zich onder S20 en S21 een derde puinlaag (**S22**) die bestond uit grote hoeveelheden mortel (S22.1), zuivere zandleem (S22.2), een groot fragment van een baksteenmuur (S22.3) en een grote, donkerbruine zandleemlens (S22.4). Onder deze puinlaag tekende zich een donkergrijze zandleemlaag (**S23**) met een bijmenging van kalk en houtskool af die eveneens in het vlak waar te nemen was.

Afb. 20: het noordprofiel in WP4.

Afb. 21: P1 in WP6

3.3 De archeologische sporen en vondsten

3.3.1. Westzijde ter hoogte van de toren (WP1 en 2)

Werkput 1

Aan de westzijde van de kerk werden onder dit puinpakket, in deze zone ca. 80-90 cm dik, nog diverse sporen aangetroffen. In WP1 (Afb. 22) werd een uit keien, mortel, kalk en zandleem bestaande oppervlakte aangetroffen die mogelijk gediend heeft als (binnen)pleintje of wegdek (**S8**). Er werd maar een erg klein deel (ca. 2 m²) van deze oppervlakte aangesneden wat verdere interpretatie bemoeilijkt. Het vlak werd doorsneden door de fundering van de westtoren. In het aangetroffen deel kon een lijn (NO-ZW) herkend worden dat als decoratief element of als afvoer kan gezien worden.

Afb. 22: Het vlak in WP1.

Onder dit wegdek kon nog een grijze zandleemlaag (**S9**) vastgesteld worden. Deze was enkel zichtbaar aan de doorsnijding met het torenfundament, maar er werd wel een scherp rood aardewerk met loodglazuur

aangetroffen. Weliswaar laat deze niet toe om een meer gedetailleerde datering dan laatmiddeleeuws of vroegmodern naar voor te schuiven.

Werkput 2

In WP2 (Afb. 23-24) werden verschillende vloer- en muurelementen aangetroffen. Doorsneden door de westtorenfundering werd een muur in baksteen vastgesteld met een NNW-ZZO oriëntatie (**S15**). Deze bestond uit bakstenen van 22 x 10 x 5 cm en grijze mortel en had een inham aan de oostzijde van de muur. Parallel met deze werd een vloerniveau (**S13**) aangetroffen bestaande uit bakstenen tegels van 17 x 17 cm. Aan de westelijke zijde van deze vloer zat een ondiep gat waarin mortel was aangebracht. Deze vloer was afgedekt door verschillende dunne lagen (zie ook 3.2; Afb. 19): een eerder humeus, donkerbruin laagje (**S12**), een zandig laagje (**S11**) en een aangestampt pakket van zandleem en kalk (**S10**). Tegen S13 werd een tweede vloerniveau (**S14**) aangetroffen. Deze bestond uit lange bakstenen (20x10 cm) die in vissengraatpatroon waren aangelegd en samengehouden werden door mortel.

S13 werd doorsneden door een smalle sleuf/uitbraak (**S18**) die ook als grondspoor vast te stellen was. Deze had ONO-WZW oriëntatie en liep van de muur (S15) tot tegen de vloer met vissengraatpatroon (S14) en had een donkerbruine vulling. Mogelijk betreft het een restant van een afspanning of houten wand.

Afb. 23: VL2 in WP2.

Onder de vloerniveaus, ter hoogte van de inham aan de muur werden roodbruine (**S16**) en donkerbruine (**S17**) zandleemlagen aangetroffen waarin houtskoolspikkels en mortelfragmenten vast te stellen waren. De rode zandleem, gecombineerd met de inham impliceert een gebruik van een haard of fornuis in deze zone. In deze laag werd eveneens een paalkuiltje (**S19**) vastgesteld met een donkergrijze, losse vulling.

Het ontbreken van vondsten of andere indicaties van datering en de kleine oppervlakte bemoeilijken verdere interpretatie van de aard en functie van de ruimte of het gebouw.

Afb. 24: Vlak 2 in WP2, detail van de muur en vloer.

3.3.2. Ter hoogte van het koor (WP3, 4, 6 en 7)

WP3 en 4 (Afb. 26-27) bevatten nagenoeg geen duidelijk afgetekende sporen in het vlak. Hierbij werden voornamelijk de lagen aangesneden zoals beschreven onder de bodemopbouw (cf. 3.3.). Enkel in WP4 werd een grote blok in mortel en ijzerzandsteen (**S24**) vastgesteld die zich bevond in de onderste, donkergrijze laag (S23) en afgedekt werd door een puinpakket (S22.3). De functie van deze blok is niet geheel duidelijk, maar er kon enige overeenkomst vastgesteld worden met bouw materiaal dat vastgesteld werd in de tijdens de werken zichtbare fundering van het koor (Afb.28-29).

WP6 werd tot 60 cm onder de huidige trap uitgegraven. Hierin werden enkel de lagen S20 en 21 aangesneden. Er werden geen vondsten aangetroffen.

In **WP7** werden eveneens de lagen S21 en 22 aangesneden. In het vlak werd de puinlaag vastgesteld (S22) die we ook aantreffen in WP4. Hierin bevond zich nog een donkerbruine zandleemleens waarin een oorfragment in steengoed werd aangetroffen. Net als in WP5 werd er onder de tegelvloer een gedenksteen (Afb. 25) aangetroffen. Deze bestond uit arduinstein waarin een obelisk in marmer was verwerkt. Een plaat die vermoedelijk de gedenktekst bevatte is verwijderd wat verdere identificatie uitsluit. Gebaseerd op de stilistische kenmerken lijkt een ietwat jongere, vroegmoderne datering waarschijnlijk.

Afb. 25: De grafsteen aangetroffen in WP7.

Afb. 26-27: Het vlak in WP3 en WP4.

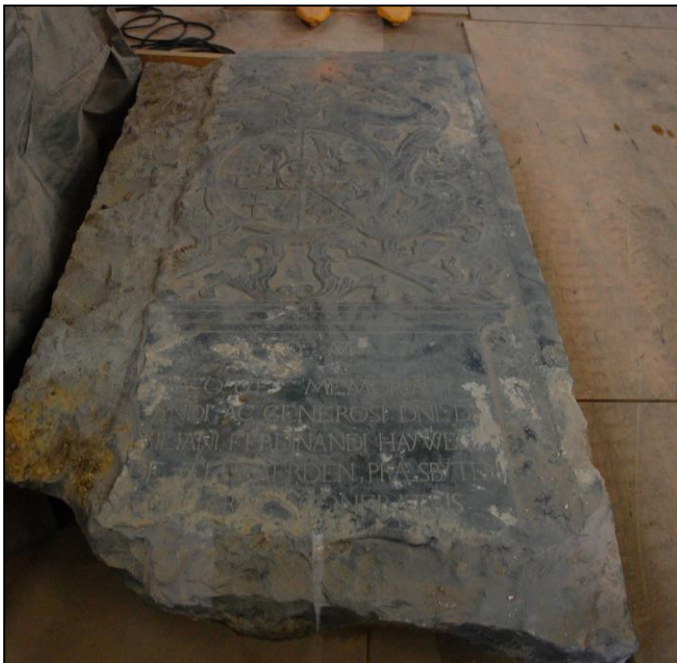

↑ Afb. 28: S24, een grote rechthoekige blok bestaande uit ijzerzandsteen en mortel.

←Afb. 29: De fundering van het koor zoals vastgesteld in de kelder ten zuiden van de kerk. Er kon enige overeenkomst vastgesteld worden met de aangetroffen blok in WP4. Mogelijk is deze dan ook afkomstig uit de fundering.

3.3.3. Zuidtransept (WP5)

Werkput 5 werd maar erg ondiep uitgehaald (ca. 30-40 cm). Hierin werd bijgevolg enkel de bovenste puinlaag (S1/20) aangesneden. Net onder de tegelvloer werd een gedenksteen in natuursteen aangetroffen die niet in situ lag. Deze was deels aangetast (afb. 30), maar het wapenschild en de tekst was grotendeels bewaard. Hieruit bleek duidelijk dat het ging om de gedenksteen van *Maximiliaan Ferdinand Haywegen* (1657-1725), priester, lid van de Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw Virga Jesse en heer van het leengoed Ter Waerden gelegen in Diepenbeek. Het wapen bestaat uit vier delen die verwijzen naar de families *Haywegen*, *Courtejoie*, *Bolgry* en *Horion*.²³ De gedenksteen zal bij de renovatie terug verwerkt worden in het gebouw.

Afb. 30: De aangetroffen gedenksteen van Maximiliaan Ferdinand Haywegen (1657-1725), in WP5.

²³ <http://hasel.be/node/288415>

3.3.4. Noordtransept (WP8, grafkelder)

Tijdens het uitbreken van tegels en het verwijderen van stabilisé in het noordtransept werd een aanzet van een tongewelf vastgesteld net onder tegelvloer. Deze bleek de bovenzijde van een grafkelder te zijn. Al snel werd duidelijk dat de ingang van de kelder afgedekt was door een betonnen plaat en men deze bijgevolg al had aangetroffen bij de werken in de jaren '50. Aangezien de kelder zelf niet bedreigd was door de renovatiewerken besloot men in samenspraak met de bouwheer, architect, *ARON bvba* om via een klein gat dat in de betonnen plaat was gemaakt een inspectie van de kelder te doen. Hieruit bleek dat het om een grafkelder ging waarvan het interieur grondig verstoord was. De kisten zelf waren deels vernield en bezaaid met bouwpuin. Er werden geen menselijke resten vastgesteld. Wegens de aanwezigheid van schimmels werd besloten om de kelder niet te betreden en onmiddellijk terug af te dekken. De grote kon niet geheel vastgesteld worden, maar kan geschat worden op een 3 à 4 m op 2 à 3 m. De kelder was O-W georiënteerd. Er is niets geweten over de datering of de aldaar begraven personen.

Afb. 31: Zicht in de grafkelder.

Afb. 32: Zicht op de locatie van de grafkelder in WP8.

Conclusie

Naar aanleiding van verbouwingswerken in de Virga-Jessebasiliek te Hasselt werd een archeologische begeleiding noodzakelijk geacht. Hierbij werd in 7 werkputten van wisselende diepte de bodem geïnspecteerd en de aangetroffen archeologie geregistreerd. Aangezien de zone binnen en rondom het projectgebied archeologisch geheel onbekend was konden ondanks de beperkte oppervlakte enkele interessante vaststellingen gedaan worden die toch enig inzicht geven in het bodemarchief van de basiliek.

In alle putten werd een puinpakket van wisselende dikte aangetroffen dat geïnterpreteerd kan worden als een aangevoerd stabilisatiepakket dat te plaatsen is in de periode van de bouw van het huidige kerkgebouw. Onder dit pakket werd in de werkputten aan de westerszijde (WP1 en 2) verschillende lagen bestaande uit zandleem en kalk vastgesteld. Onder deze dunne laagjes werd in WP1 een oppervlakte vastgesteld bestaande uit keien, samengehouden met kalk en zandleem. Deze oppervlakte is als wegdek of (binnen)plein te interpreteren. In WP2 werden dan weer muurrestanten en een vloer in baksteen en baksteentegels aangetroffen die wijzen op een gebouwstructuur van middeleeuwse of vroegmoderne oorsprong. Aard noch functie van deze structuur werd duidelijk tijdens het onderzoek.

Aan de oostzijde, ter hoogte van het koor, werden nagenoeg enkel puinlagen aangesneden. Enkel in WP4 werd een grijze zandleemlaag vastgesteld waarin een grote blok bestaande uit mortel en ijzerzandsteen werd aangetroffen. Deze vertoonde enige overeenkomst met funderingsstenen uit het koor.

Ten slotte werd een grafkelder aangetroffen in het noordtransept. Deze was niet bedreigd en werd enkel gefotografeerd door een opening in de bovenliggende betonlaag.

Het vondstenmateriaal bestond voornamelijk uit aardewerk en bot afkomstig uit de bovenste puinlagen en was allemaal in de middeleeuwen of vroegmoderne tijd te plaatsen. Het aardewerk bestond voornamelijk uit steengoed en rood aardewerk. Daarnaast werden eveneens twee gedenkstenen aangetroffen. Beiden waren beschadigd, maar in het geval van de grafsteen aangetroffen in WP5 was deze nog gemakkelijk toe te kennen aan *Maximiliaan Ferdinand Haywegen*. Beide stenen zullen verwerkt worden in de gerenoveerde basiliek.

Bijgevolg werd duidelijk dat zich op relatief geringe diepte een nog deels intact laatmiddeleeuws/vroegmodern stadslandschap bevindt dat in het huidig onderzoek weliswaar moeilijk te duiden viel. Daarnaast werden verschillende relictten aangetroffen die een beeld geven op de basiliek als begraafplek.

Bibliografie

(1981) *Bouwen door de Eeuwen heen, Arrondissement Hasselt-Sint-Truiden - gemeenten A t/m Ha (6n1)*, Turnhout.

Familie Haywegen. <http://hasel.be/node/288415> (08-06-2016)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Basiliek Onze-Lieve-Vrouw Virga Jesse. Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21952> (08-06-2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Historische stadskern van Hasselt. In Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140049> (08-06-2016).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Stadswoningen De Sterre en De Seehondt. Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21920> (08-04-2016)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2016) *Woning Het Leerske. In Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21917> (08-06-2016).

D. LAMBRECHTS & J. THYS (1981) 'Van onze-Lieve-Vrouwekapel tot Onze-Lieve-Vrouwekerk

J. THYS (1981) 'De Onze-Lieve-Vrouwebroederschap en haar eerste kapel', In: *De Hasseltse Virga Jesse en haar kerk*, Hasselt, p.20-24.

VAES, E. (1998) *Hasselt in bloei. Groei van een groene stad*, Antwerpen.

VAN IMPE, L. (2010) 'Gegevens over de vroege ontwikkeling van de stad Hasselt', in: *Novi Monasterii, Vol. 10, een huldeboek voor John, Demeulemeester*, Koksijde.

VAN IMPE, L. & CREEMERS, G. (1997), 'De Sint-Quintinskathedraal te Hasselt', *Archaeologica Medievalis* 20, p. 24-25.

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Periodentabel

Bijlage 4: Fotolijst

Bijlage 5: Sporenlijst

Bijlage 6: Vondstenlijst

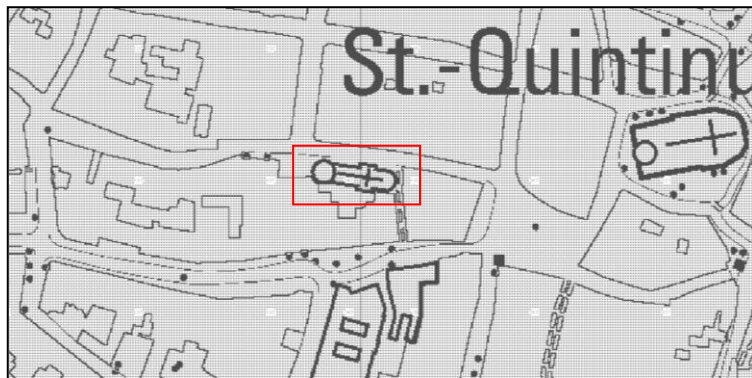
Bijlage 7: Overzichtsplan

Bijlage 8: Detailplannen

Bijlage 9: Profielen

Bijlage 10: Vergunningen

Projectcode:	HA-16-VJ
Vindplaatsnaam	Hasselt, Virga-Jessebasiliek
Opdrachtgever:	bouwonderneming Fr. Goedleven NV
Opdrachtgevende overheid:	Agentschap Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Maxim Hoebreckx
Dossiernummer vergunning:	2016/071
Begin vergunning:	4 maart 2016
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Archeologische begeleiding/opgraving
Begindatum onderzoek:	21 maart 2016
Einddatum onderzoek:	16 mei 2016
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Hasselt
Deelgemeente:	/
Adres:	Kapelstraat 18
Kadastrale gegevens:	Afdeling 1, Sectie H, perceel 1036c
Coördinaten:	X: 218011 Y: 180383
Totale oppervlakte:	420 m ² (basiliek)
Te onderzoeken:	/
Onderzochte oppervlakte:	26,35 m ² (6%)
Bodem:	OB
Archeologisch depot:	ARON bvba Neremweg 110, 3700 Tongeren

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV).

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Hasselt, Kapelstraat, O.L.V. Virga Jessekerk
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	Wegens werken in de jaren 50 aan de ventilatieschachten was de verwachting op het terrein erg laag. In de ruime omgeving werden in het verleden enkele opgravingen uitgevoerd, ondermeer in de Sint-Quintinskathedraal (CAI 51866), op het Bonnefantenklooster (CAI 150069) en in een oud pand (DIBE 21917; CAI 700502).
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	/
Geplande werkzaamheden:	Uitbreiding van de oude ventilatieschachten
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
0001-0009	Overzicht	6	/	/	O	/
0010-0013	Profiel	6	/	Profiel 1	O	/
0014-0029	Overzicht	7	/	werkput bij aantreffen grafsteen	/	/
0122-0126	Overzicht	7	/	/	W	/
0128	Werkfoto	7	/	/	/	/
0129-0131	Profiel	7	/	Profiel 1 (oostzijde)	W	/
0132-0133	Detail	7	/	Grafsteen aangetroffen in WP7	/	/
0134	Detail	7	/	Grafsteen aangetroffen in WP5	/	/
0270-0271	Werkfoto	5	/	/	N	/
0272-0274	Overzicht	5	/	Na lichting grafsteen	/	/
0275-0279	Detail	5	/	Grafsteen aangetroffen in WP5	/	/
0280	Werkfoto	/	/	zicht op altaar/koor	/	/
0282-0283	Werkfoto	3	/	WP3 voor aanleg	/	/
0644-0647	Werkfoto	/	/	Foto's fundering koor in kelder	/	/
0649-0652	Overzicht	1	/	/	Z	/
0653-0660	Overzicht	1	/	/	O	/
0661-0664	Werkfoto	/	/	Zicht op werkputten 1 en 2	/	/
0667-0672	Overzicht/profiel	1	/	zicht profiel en vlak	Z	/
0673-0674	Detail	1	/	Fundering westtoren	/	/
0675-0676	Profiel	1	/	zuidprofiel	N	vaag
0677	Detail	1	/	zicht op ventilatieschacht	W	/
0678-0693	Overzicht	2	/	VL1	N	/
0694-0701	Profiel	2	/	noordprofiel	Z	/
0702-0703	Overzicht	2	/	VL2	O	/
0704-0707	Overzicht	2	/	VL2	N	/
0708-0711	Overzicht	2	/	VL2	O	/
0712-0716	Detail	2	/	VL2	N	/
0717-0733	Detail	2	/	VL2	/	/
0734-0739	Profiel	2	/	noordprofiel	Z	/
0740-0747	Profiel	2	/	zuidprofiel	N	/
0748-0749	Werkfoto	4	/	aanleg WP4	/	/
0750-0757	Overzicht	3	/	/	W	/
0758-0759	Profiel	3	/	zuidprofiel	Z	/
0760-0764	Profiel	3	/	noordprofiel	Z	/
0765-0767	Profiel	3	/	zuidprofiel	N	/
0768-0771	Overzicht	4	/	/	Z	/
0772-0778	Overzicht	4	/	/	W	/
0779-07782	Overzicht	4	/	Funderingsmuur	Z	/
0783-0785	Overzicht	4	/	/	N	/
0786-0789	Detail	4	24	/	/	/
0790-0791	Detail	4	22.3	/	/	/
0792-073	Overzicht	4	/	/	W	/
0794-0800	Profiel	4	/	Noordprofiel	Z	/
0801-0804	Profiel	4	/	Zuidprofiel	N	/
0805-0813	Profiel	4	/	Westprofiel	O	/
0814	Overzicht	4	/	/	Z	/
0815-0820	Profiel	4	/	Oostprofiel	W	/

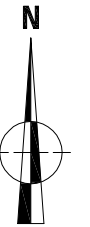
Snr	Laag	WP	Vlak	Coupe	Soort	Beschrijving	Vorm	Afmetingen (L x B x D (m))	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Opmerking
01	0	1	1	Nee	Puinlaag	Puinpakket met erg losse structuur	/	? x ? x 0,4	DOGR	ZaLe + BaSt (m), Pl, Mo, Hk, MET	/	NT	NT	/	/
02	0	1	1	Nee	Laag	Laagje baksteengruis	/	? x ? x 0,05	RO	BaSt (zv)	/	NT	NT	/	/
03	0	1	1	Nee	Puinlaag	Puinpakket, erg gelijkend op S1, maar compacter van structuur	/	? x ? x 0,2	DOBRGR	ZaLe + Hk (v), Pl, Mo, LeiSt, BaSt	/	NT	NT	/	/
04	0	1	1	Nee	Laag	Laagje baksteengruis	/	? x ? x 0,05	RO	BaSt (zv)	/	NT	NT	/	/
05	0	1	1	Nee	Puinlaag	puinpakket	/	? x ? x 0,1	BRGR/LIBRGR	ZaLe + Hk, Pl, Mo, LeiSt, BaSt	/	MIDL	NT	/	/
05	0	1	1	Nee	Wegdek	Keien ingevoegd met kalk/mortel/zandleem. Dwarse inlegging: gootje/decoratie?	/	? x ? x 0,05	GR	St + Ka (m), ZaLe, LeiSt	/	MIDL	NT	/	/
06	0	1	1	Nee	Laag	erg humeus van textuur	/	? x ? x 0,05	DOBR	ZaLe	/	MIDL	NT	/	/
07	0	1	1	Nee	Puinlaag	Puinlaag die 'wegdek' afdekt	/	? x ? x 0,1	LIBRGR	ZaLe + Ka (v), FeZaSt, LeiSt, Mo	/	MIDL	NT	/	/
09	0	1	1	Nee	Laag	Laag onder wegdek	/	? x ? x ?	LIGRGROGR	ZaLe	/	MIDL	NT	/	Niet grondig onderzocht wegens beperkte zichtbaarheid
10	0	2	1	Nee	Laag	Aangestampt, hard laagje bovenop S11	/	? x ? x 0,06	LIGROGR	ZaLe + Ka (m)	/	MIDL	NT	/	/
11	0	2	1	Nee	Laag	Afdekkingslaag bovenop tegelvloer	/	? x ? x 0,1	LIGROGR	ZaLe + Ka (w)	/	MIDL	NT	/	/
12	0	2	2	Nee	Laag	erg humeus, donker laagje	/	? x ? x 0,05	DOBR	ZaLe	/	MIDL	NT	mogelijk idem aan S6	/
13	0	2	2	Nee	Vloer	Tegelvloer bestaande uit tegels van 17 x 17 cm. Verdieping met mortel aan zuidzijde	/	? x ? x ?	RO	BaSt	ZZO-NNW ?	MIDL	NT	/	/
14	0	2	2	Nee	Vloer	Vloer in baksteen met vissengraatmotief. Aangelegd tegen S14	/	? x ? x ?	RO	BaSt + Mo	/	MIDL	NT	/	/
15	0	2	2	Nee	Muur	Basteenmuur met stenen van 15 x 20 cm	/	? x 0,5 x ?	/	BaSt + Mo	NNW-ZZO	MIDL	NT	Ouder dan fundering westtoren	/
16	0	2	2	Nee	Laag	/	/	? x ? x ?	LIBR/ROBR	ZaLe + Hk (w), Mo	/	MIDL	NT	/	/
17	0	2	2	Nee	Laag	Onder S16, enkel vastgesteld in vlak	/	? x ? x ?	DOGR + VL LIBR	ZaLe + Sp Mo, Ka, Hk (w)	/	MIDL	NT	/	/
18	0	2	2	Nee	Uitbraakspoor?	Spoor door S13 uit, mogelijk restant van een wandje of dergelijke	Langwerpig	? x 0,1 x ?	DOGR	ZaLe + Mo	NO-ZW	MIDL	NT	Jonger dan S13, ouder dan S15	/
19	0	2	2	Nee	Paalkuil?	/	Rechthoek	0,2 x 0,15 x ?	DOBRGR	ZaLe + Pl (w)	O-W	MIDL	NT	Jonger dan S11, 16	/
20	0	3-7	1	Nee	Laag	Idem aan S1?	/	? x ? x 0,4	DOGR	ZaLe + Hk (v), LeiSt, BaSt, Pl, Mo	/	NT	NT	Idem aan S1	/
21	0	3, 4, 6, 7	1	Nee	Laag	Idem aan S2?	/	? x ? x 0,4	DOBRGR	ZaLe + Hk, LeiSt, BaSt, VbLe, Mo	/	NT	NT	Idem aan S2	/

Snr	Laag	WP	Vlak	Coupe	Soort	Beschrijving	Vorm	Afmetingen (L x B x D (m))	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Opmerking
22	0	3, 4, 6, 7	1	Nee	Puinlaag	/	/	/	/	/	/	MIDL	NT	/	/
22	1	4	1	Nee	Laag	/	/	/	GR/RO	BaSt + Mo	/	/	/	/	/
22	2	4, 7	1	Nee	Laag	/	/	/	GE	Zuivere ZaLe	/	/	/	/	/
22	3	4	1	Nee	Laag	Groot stuk baksteenmuur, niet meer in situ	/	/	/	BaSt	/	/	/	/	/
22	4	7	1	Nee	Laag	Grote lens in S22	/	? x ? x ?	DOGR	ZaLe + SpHk(m), KaSt(m), LeiSt	/	/	/	/	/
23	0	3, 4	1	Nee	Laag	/	/	? x ? x ?	DOGR	ZaLe + Ka, Hk	/	MIDL	NT	/	/
24	0	7	1	Nee	Mortelblok	Grote mortelblok met ijzerzandsteen	/	? x ? x ?	GR	Mo + FeZaSt	/	MIDL	NT	/	/

Vnr	Monster	WP	Vlak	Snr	Laag	Periode	Materiaal	Soort	Vorm	Type	Datum begin	Datum eind	R	W	B	F	MAI	Afwerking	Baksel	Opmerkingen
1	Nee	1	1	1	0	MID	AW	WIT	/	/	/	/	0	1	0	0	1	Koperglazuur	/	/
1	Nee	1	1	1	0	MID	BOT	MENS	/	/	/	/	0	0	0	2	/	/	/	/
1	Nee	1	1	1	0	MID	AW	STG	/	/	1300	/	0	1	0	0	1	Zoutglazuur	/	/
1	Nee	1	1	1	0	MID	AW	ROOD	Grape	/	1300	/	1	0	0	0	1	Loodglazuur	/	Lange uitstaande rand. Binnenzijde rand geglazuurd, buitenzijde vlekkerig
1	Nee	1	1	1	0	MID	AW	ROOD	/	/	1200	/	0	2	0	0	1	Loodglazuur	/	Uitstaande rand, lichte geul aan binnenzijde. Enkel glazuur aan binnenzijde
1	Nee	1	1	1	0	MID	AW	ROOD	Grape	/	1300	/	1	0	0	0	1	Loodglazuur	/	Binnenzijde rand geglazuurd, buitenzijde vlekkerig
1	Nee	1	1	1	0	MID	AW	WIT	Kom?	/	/	/	1	0	0	0	1	Koperglazuur	/	Binnen volledig geglazuurd
2	Nee	1	1	3	0	MID	AW	ROOD	/	/	1200	/	0	1	0	0	1	Loodglazuur	/	Enkel aan binnenzijde loodglazuur, dus open vorm
2	Nee	1	1	3	0	MID	AW	STG	/	/	1300	/	0	1	0	0	1	Ribbel; Zoutglazuur	/	/
2	Nee	1	1	3	0	MID	BOT	DIER	/	/	/	/	0	0	0	1	1	/	/	/
3	Nee	1	1	9	0	MID	AW	ROOD	/	/	1200	/	0	1	0	0	1	Loodglazuur	/	/
3	Nee	1	1	9	0	MID	MET	FE	/	/	/	/	0	0	0	1	1	/	/	/
4	Nee	2	1	1	0	MID	BOT	MENS	/	/	/	/	0	0	0	5	5	/	/	/
4	Nee	2	1	1	0	MID	BOT	DIER	/	/	/	/	0	0	0	13	13	/	/	/
4	Nee	2	1	1	0	MID	AW	ROOD	/	/	/	/	1	0	0	0	1	Loodglazuur	/	Naar buiten omgeplooid en afgeplatte rand,

Vnr	Monster	WP	Vlak	Snr	Laag	Periode	Materiaal	Soort	Vorm	Type	Datum begin	Datum eind	R	W	B	F	MAI	Afwerking	Baksel	Opmerkingen
																				enkel glazuur aan binnenzijde
4	Nee	2	1	1	0	MID	AW	WIT	Bord	/	/	/	0	1	0	0	1	Loodglazuur; Sliblijnen	/	/
4	Nee	2	1	1	0	MID	AW	ELMPT	/	/	1150	1350	0	1	0	0	1	/	/	/
4	Nee	2	1	1	0	MID	AW	ROOD	Olielamp	De Groote type 5	1400	/	0	0	1	0	1	Loodglazuur	/	/
4	Nee	2	1	1	0	MID	AW	ROOD	Olielamp	De Groote type 5	1400	/	0	0	1	0	1	Loodglazuur	/	/
5	Nee	4	1	21	0	MID	BOT	MENS	/	/	/	/	0	0	0	7	7	/	/	/
5	Nee	4	1	21	0	MID	BOT	DIER	/	/	/	/	0	0	0	3	3	/	/	/
5	Nee	4	1	21	0	MID	AW	ROOD	/	/	1200	1550	0	0	1	0	1	Loodglazuur	/	Uitgeknepen standing, enkel glazuur aan binnenzijde
5	Nee	4	1	21	0	MID	AW	STG	/	/	1300	1550	0	0	1	0	1	Zoutglazuur	/	Uitgeknepen standing
5	Nee	4	1	21	0	MID	AW	STG	Kan	/	1300	1500	0	1	0	0	1	Zoutglazuur	/	Bandoor, slechte kwaliteit van baksel
5	Nee	4	1	21	0	MID	AW	MAAS	Kom	/	1200	1400	1	0	0	0	1	Loodglazuur	MV-TG1	Ondersneden rand. Enkel glazuur aan binnenzijde en op buitenzijde rand. Periode III en IV bij borremans
5	Nee	4	1	21	0	MID	AW	STG	Schaaltje, dekseltje	/	1300	1600	1	0	0	0	1	/	SI	Siegburg
6	Nee	7	1	22	4	MID	AW	STG	Kan	/	1300	1500	0	0	0	1	1	Zoutglazuur	/	Bandoor
													6	10	4	33				

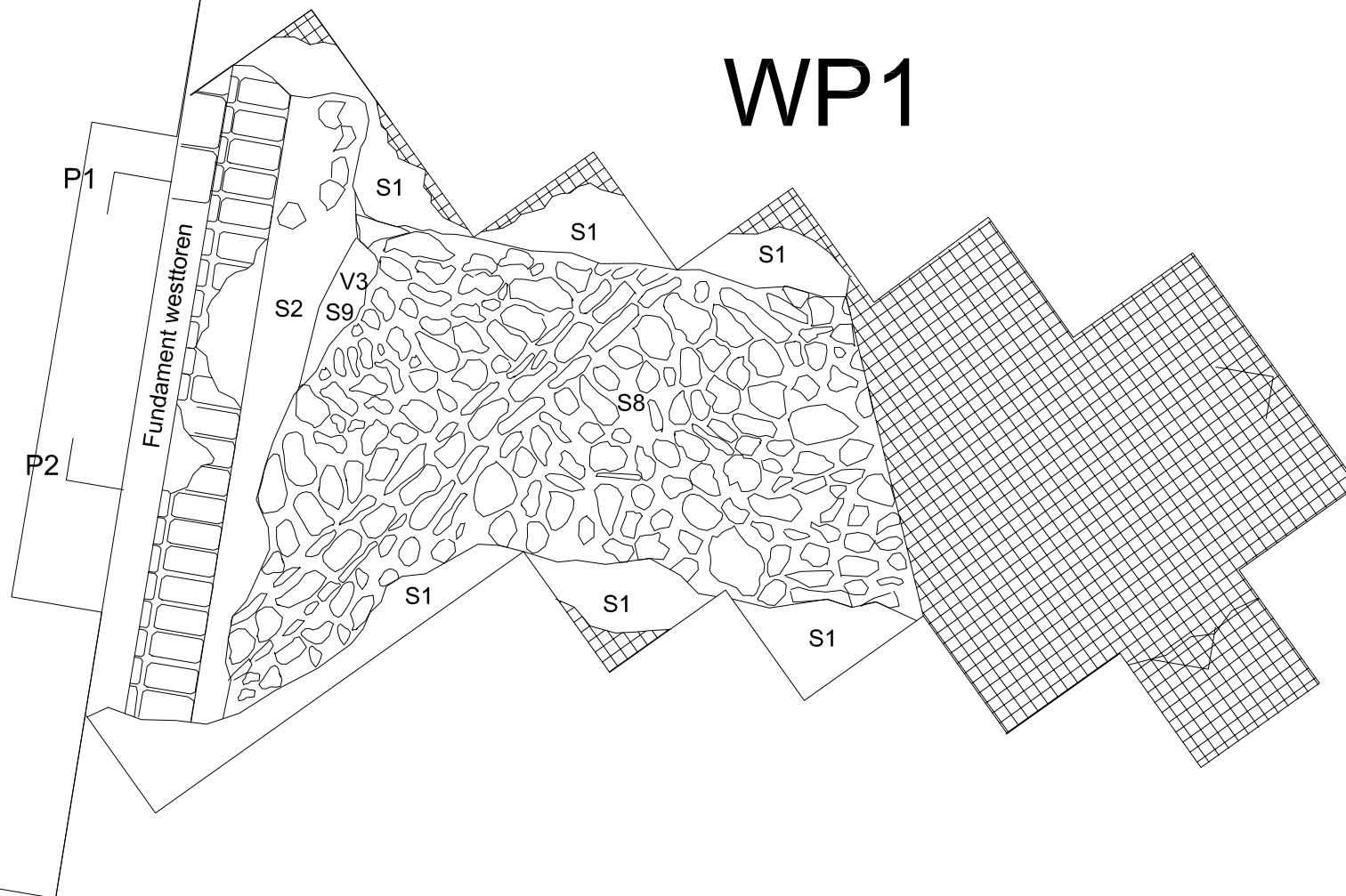
	HA-16-VJ	Onderwerp	Datum		Legende			
		Overzichtsplan	Juni 2016			Spoorcontouren		Profielhaken
	Hasselt - Virga-Jessebasiliek	Schaal 1 : 125	 0 6,25 m		S1	Spoornummer	V1	Vondstnummer
						Verstoring	P1	Profielnummer

1

WP1

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Detailplan

Datum

Juni 2016

Legende

Spoorcontouren

Profielhaken

S1

Spoornummer

V1

Vondstnummer

Verstoring

P1

Profielnummer

Schaal

1 : 20

0

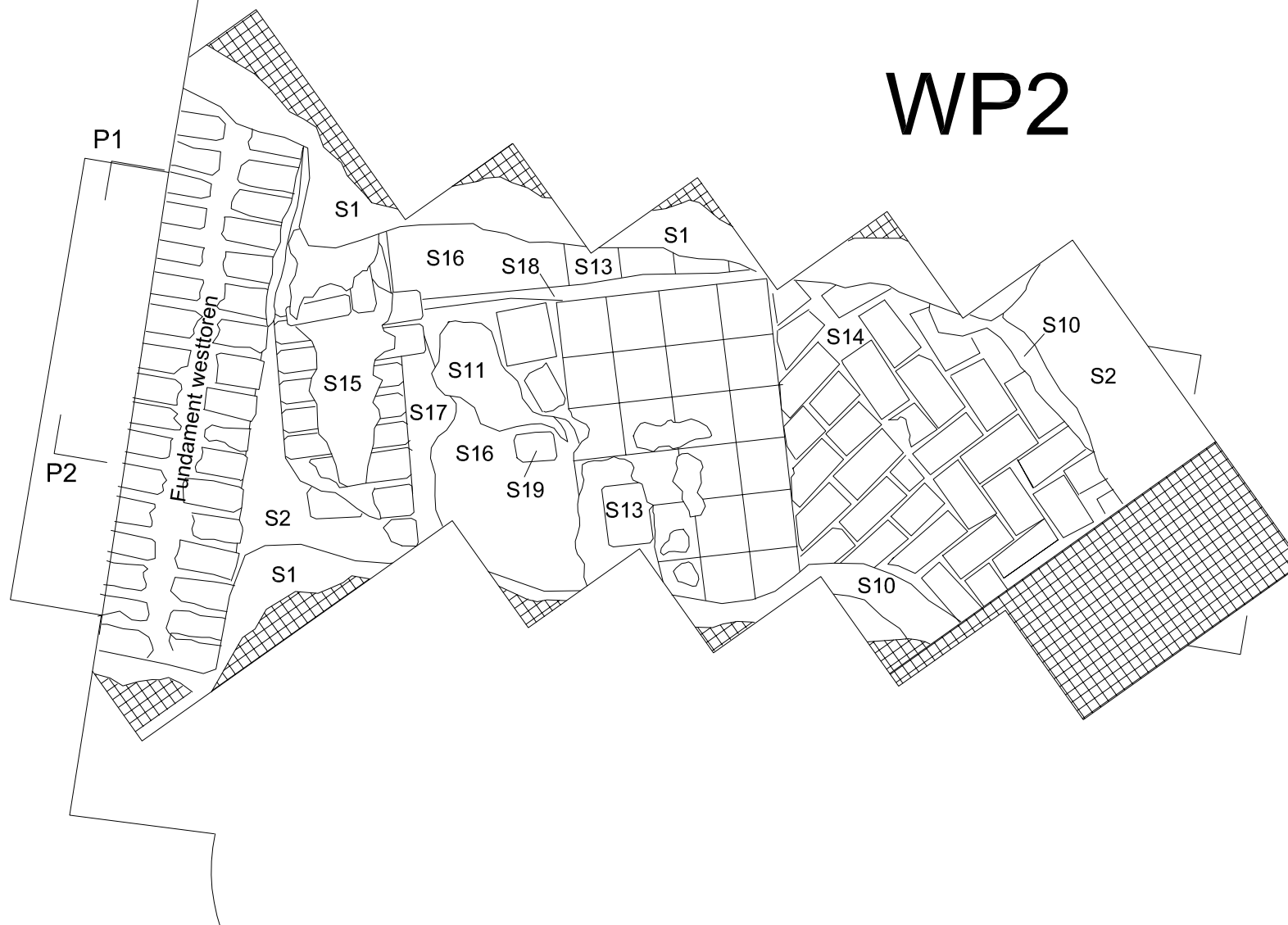

1 m

2

WP2

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Detailplan

Datum

Juni 2016

Legende

Spoorcontouren

S1

Spoornummer

Verstoring

Profielhaken

V1

Vondstnummer

P1

Profielnummer

Schaal

1 : 20

0

1 m

3

WP6

S21

P1

WP3

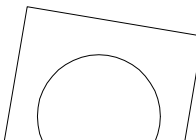
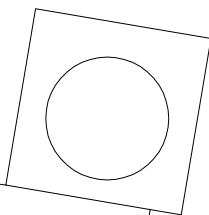
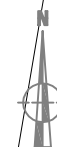
P1

S25

S23

S21

P2

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Detailplan

Datum

Juni 2016

Legende

Spoorcontouren

Profielhaken

S1

Spoornummer

V1

Vondstnummer

Verstoring

P1

Profielnummer

Schaal

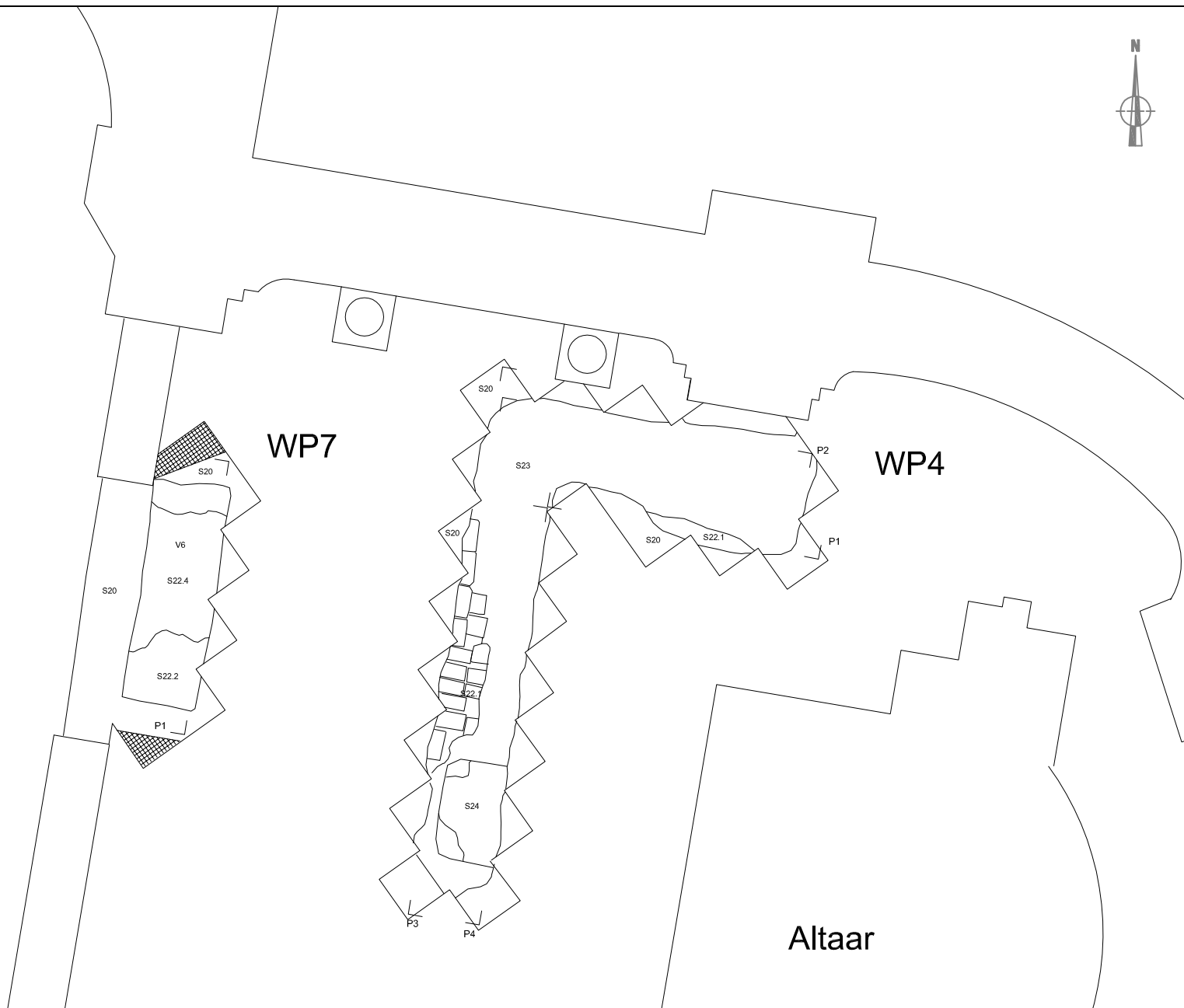
1 : 20

0

1 m

4

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Detailplan

Datum

Juni 2016

Legende

Spoorcontouren

Profielhaken

S1

Spoornummer

V1

Vondstnummer

Verstoring

P1

Profielnummer

Schaal

1 : 50

0

2,5 m

5

WP5

S20

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Detailplan

Datum

Juni 2016

Legende

Spoorcontouren

Profielhaken

S1

Spoornummer

V1

Vondstnummer

Verstoring

P1

Profielnummer

Schaal

1 : 20

0

1 m

6

WP8

S1

S25

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Detailplan

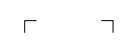
Datum

Juni 2016

Legende

Spoorcontouren

Profielhaken

S1

Spoornummer

V1

Vondstnummer

Verstoring

P1

Profielnummer

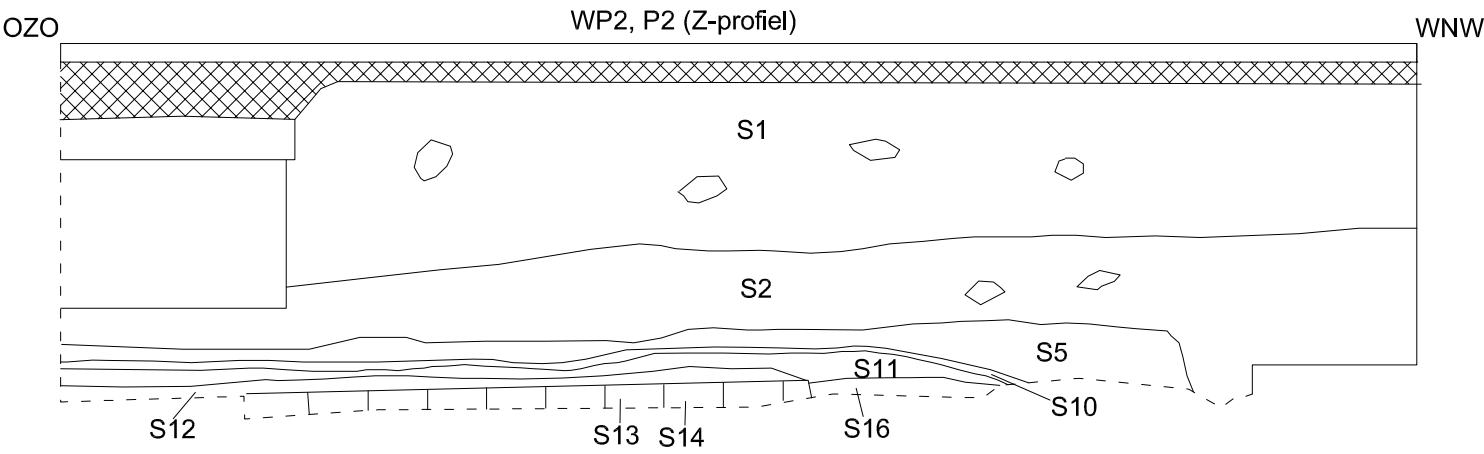
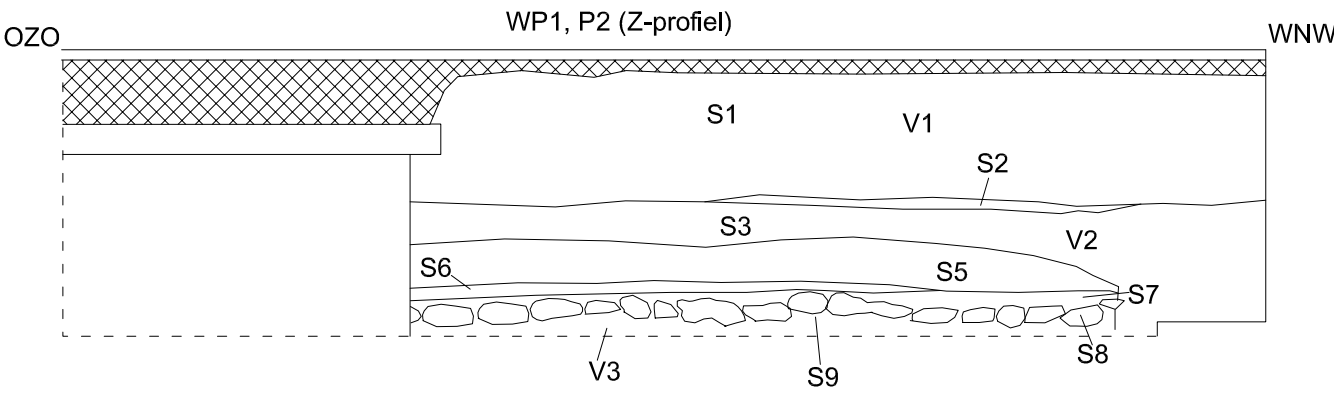
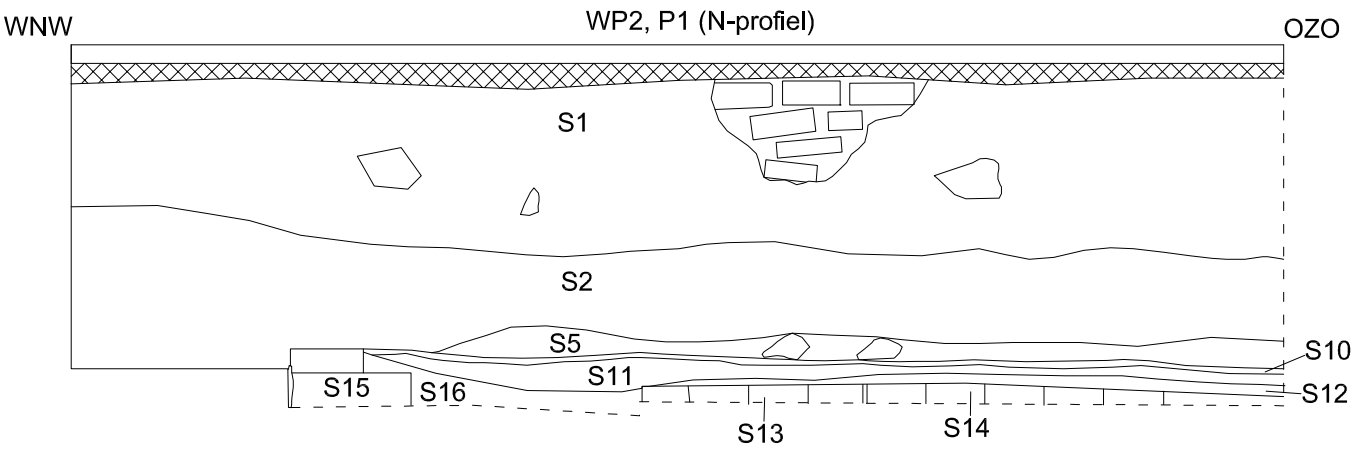
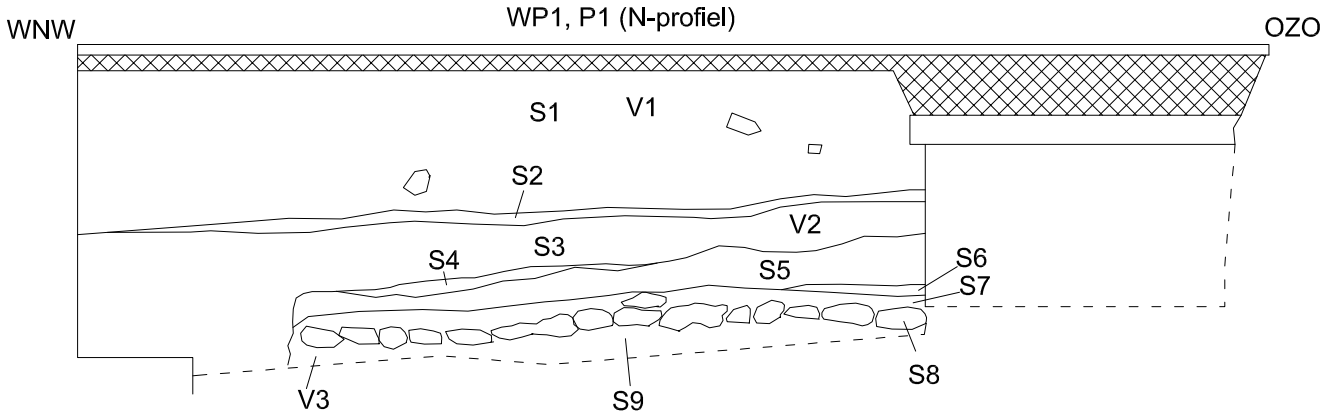
Schaal

1 : 20

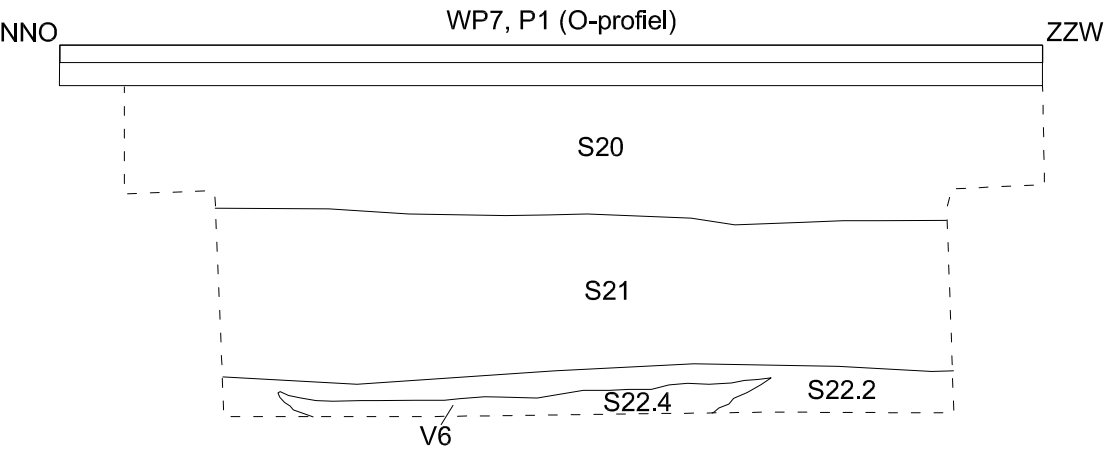
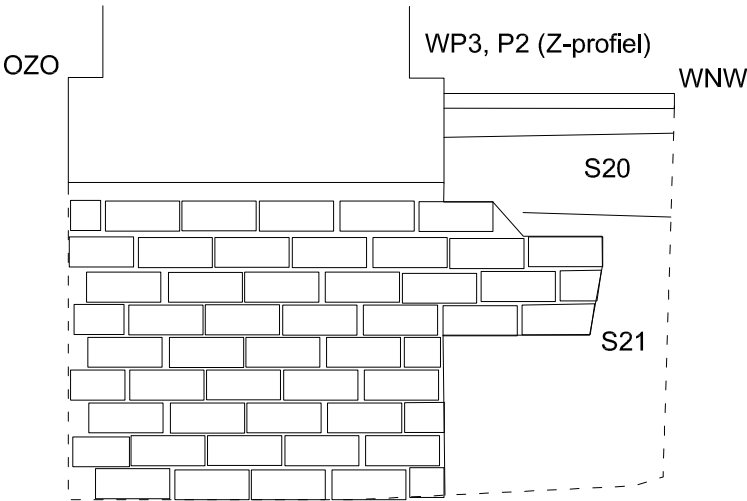
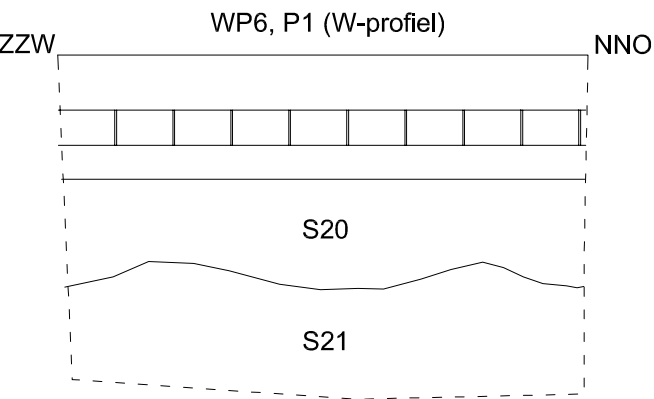
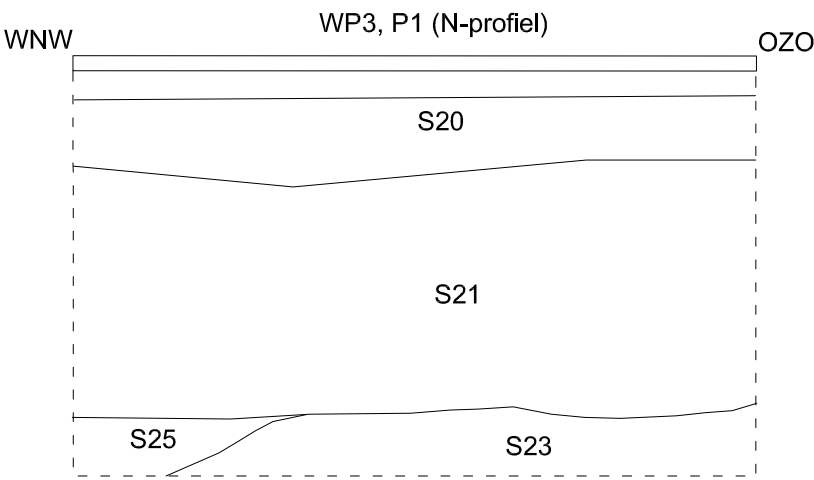
0

1 m

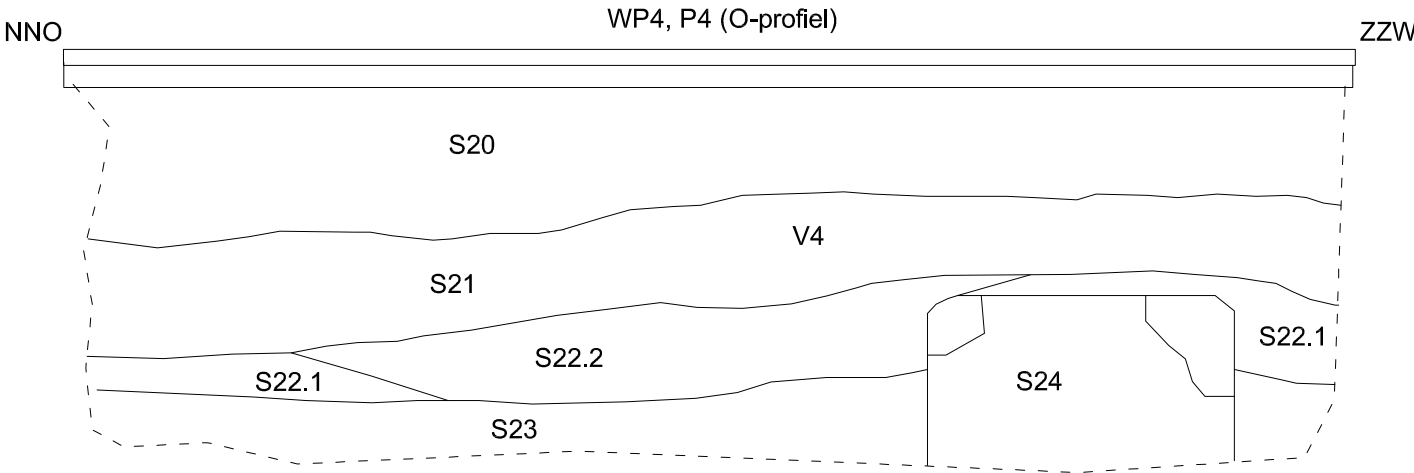
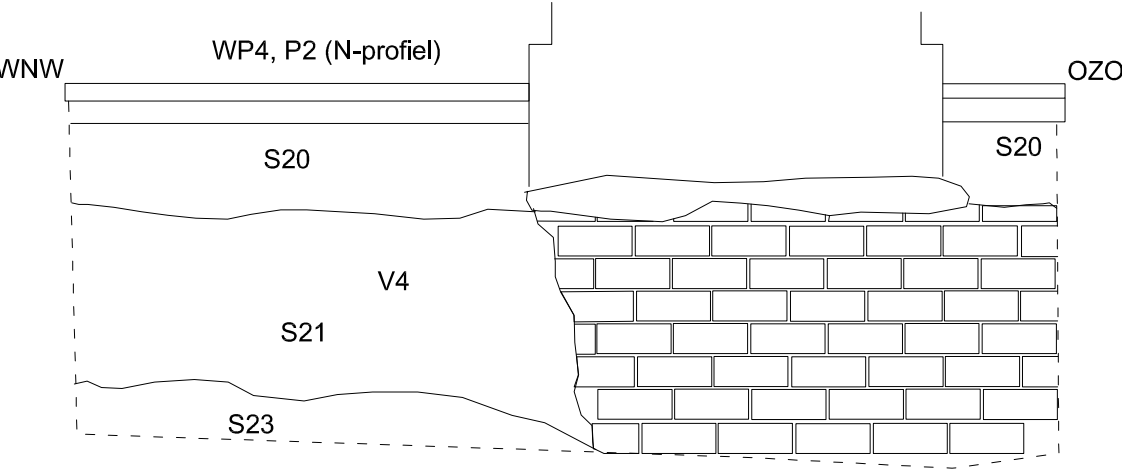
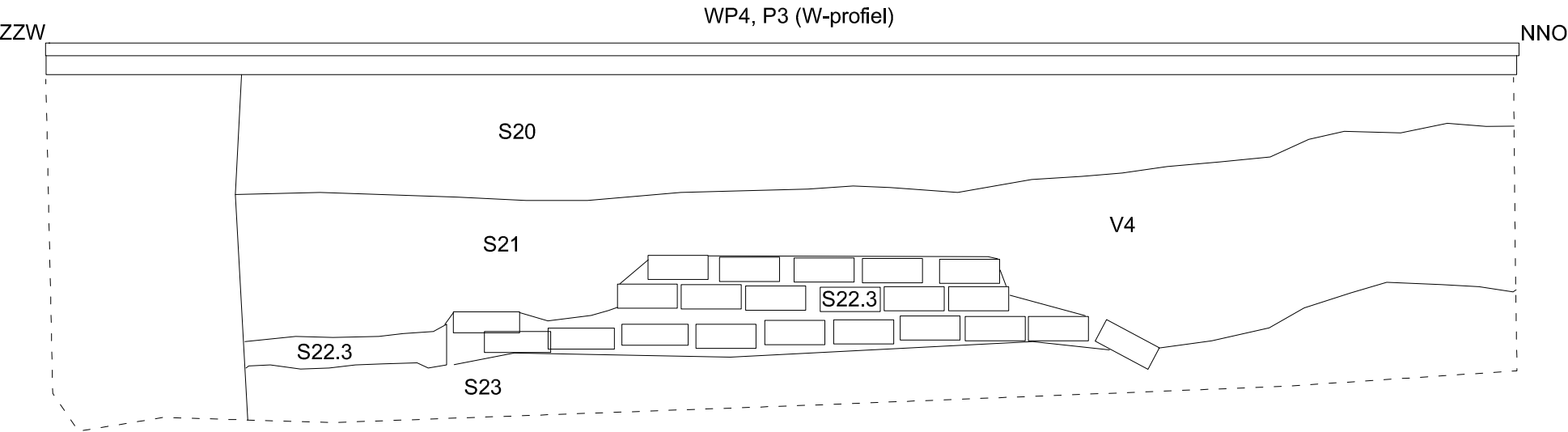
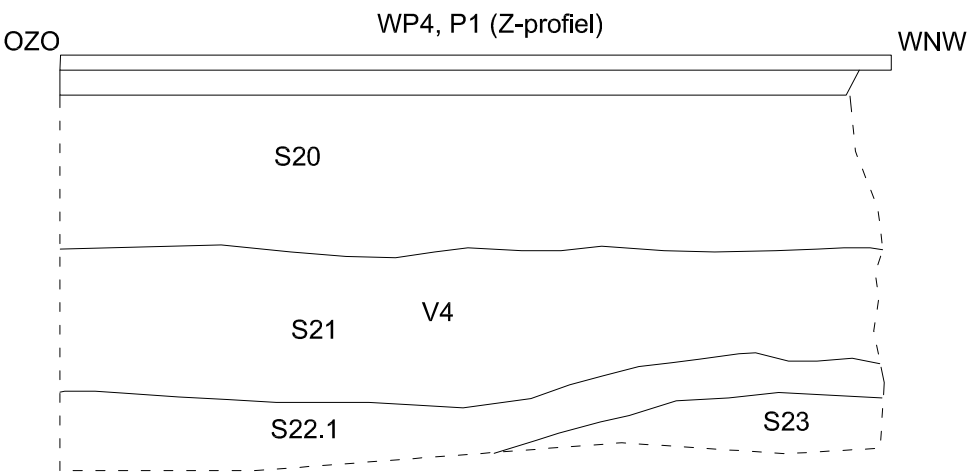

	HA-16-VJ	Onderwerp	Datum		Legende			
		Profielen	Juni 2016			Rand coupe	P1	Profielnummer
	Hasselt - Virga-Jessebasiliek	Schaal 1 : 20			V1	Vondstnummer		
					S1	Spoornummer		

	HA-16-VJ	Onderwerp	Datum		Legende			
		Profielen	Juni 2016			Rand coupe	P1	Profielnummer
	Hasselt - Virga-Jessebasiliek	Schaal 1 : 20			V1	Vondstnummer		
					S1	Spoornummer		

HA-16-VJ

Hasselt -
Virga-Jessebasiliek

Onderwerp

Profielen

Datum

Juni 2016

Schaal

1 : 20

0

1 m

Legende

Rand coupe

P1

Profielnummer

V1

Vondstnummer

S1

Spoornummer

AANGETEKEND

ARON bvba
t.a.v. Dhr. Maxim HOEBRECKX
t.a.v. Mevr. Elke WESEMAEL
Neremweg 110
3700 Tienen

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
2016/071

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
steven.mortier@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 26

datum
04 MAART 2016

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving** in de gemeente Hasselt met adres Kapelstraat, kadastraal gekend als afdeling 1, sectie H, percelen 1036C, van 10 maart 2016 tot einde werken.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 22 februari 2016.

BESLISSING

Een **vergunning** tot het uitvoeren van de vermelde archeologische opgraving wordt verleend aan **HOEBRECKX Maxim** voor bovenvermelde aanvraag.

MOTIVATIE

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de VCOE wenst in te winnen.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en -methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake stratigrafische contexten zoals steden, kerken of kloosters.

De archeologische opgraving is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door de uitbreiding van een verwarmingssysteem en het plaatsen van een nieuwe devotieruimte.

Gezien het voorgestelde personeelsplan, waarbij minstens **1 archeoloog** permanent wordt ingezet met ondersteuning door een **fysisch antropoloog**, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn, zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische opgraving uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via *ARON RAPPORT* tegen 10 werkdagen na einde veldwerk voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

De vergunning wordt verleend mits in acht name van art. 15 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, **dat stelt dat de vergunninghouder die rechtstreeks voor deze opgraving verantwoordelijk is deze ook daadwerkelijk op het terrein leidt,**

en mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

BIJZONDERE VOORWAARDEN

(Zie minimumnormen hoofdstuk 1. Algemene Bepalingen, artikels 2, 3 en 4)

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen, hebben de **bijzondere voorwaarden voorrang**.

Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet maar vormen ze **bijkomende vereisten**.

Indien de vergunninghouder door omstandigheden genoodzaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan de opdrachtgever en aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de aan de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen. Beslissingen hierover worden schriftelijk bevestigd door het agentschap Onroerend Erfgoed via brief of in een goedgekeurd werkverslag en verantwoord in het rapport.

contactgegevens agentschap Onroerend Erfgoed Limburg

Contactpersoon:	Ingrid Vanderhoydonck
Contactgegevens:	<u>Ingrid.vanderhoydonck@rwo.vlaanderen.be</u> 0473/94 39 28
Contactgegevens indien afwezig:	Annick Arts Annick.arts@rwo.vlaanderen.be
Datum:	02/10//2014

Randvoorwaarden

(Zie minimumnormen hoofdstuk 2. Minimumnormen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek. Afdeling 1. Archeologische opgraving, artikels 5, 6, 7 en 8 §1)

De opgraving moet worden uitgevoerd in goede terreinomstandigheden. Dit betekent o.m. dat:

- de weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. De vergunninghouder voorziet een scenario voor het geval de opgraving moet worden uitgesteld omwille van slechte weersomstandigheden.
- de vergunninghouder doet een voorstel de veldstrategie aan te passen indien de terreinomstandigheden dit vereisen.
- bij een langdurige opschorting (>1 maand) door de vergunninghoudende archeoloog maatregelen voorgesteld worden om de degradatie van alle aanwezige sporen tegen te gaan.
- de opgravingszone visueel en/of fysiek is afgescheiden van andere zones waar werken uitgevoerd worden.
- de vergunninghouder een duidelijk zicht heeft op eventueel aanwezige leidingen.
- de werf is ingericht conform de vigerende wetgevingen inzake arbeid, bodemverzet en veiligheid.
- er duidelijke afspraken zijn tussen de vergunninghouder en zijn/haar opdrachtgever over:
  - wie de kraan levert;
  - de stockage en afvoer van de grond;
  - wie de bemaling voorziet in geval van wateroverlast;
  - het terug dichten van de putten en herstel terrein;
  - communicatie met de pers.

De vergunninghouder bekomt een georefereneerd grondplan van de bestaande toestand op een ontwerpplan (X-Y-Z, binnen Lambert 72) van het terrein, zowel digitaal als analoog.

De vergunninghouder meldt de aanvang van de opgraving tijdig aan de opdrachtgever, het College van Burgemeester en Schepenen, het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg en tevens aan de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen.

Deze vergunning dient in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens de uitvoering van het onderzoek.

Beschrijving van het project en onderzoeksvragen

Voor de historiek van de kerk (voormalige kapel) verwijzen we naar het restauratiedossier.

Voor de aanpassing van het verwarmingssysteem dient een nieuw kanaal gegraven te worden. De andere kanalen die gebruikt worden zijn de bestaande kanalen. Het is het nieuwe traject dat archeologisch geregistreerd dient te worden.

Wetenschappelijke begeleiding

Indien tijdens de opgraving blijkt dat de expertise die de vergunninghouder voorzien heeft onvoldoende is, kan het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg bijkomende expertise vragen.

De wetenschappelijke begeleiding kan aanbevelingen formuleren inzake methodiek of opgravingsstrategie aan het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg en de vergunninghouder. Indien het agentschap Onroerend Erfgoed akkoord gaat met de geformuleerde aanbevelingen dient de vergunninghouder deze ter harte te nemen.

Veldwerk

(Zie minimumnormen hoofdstuk 2. Minimumnormen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek. Afdeling 1. Archeologische opgraving, artikels 5 tot en met 60)

strategie

De werken worden begeleid door een archeoloog. Dit wil zeggen dat de graafwerken gefaseerd uitgevoerd worden. Eerst worden de graafwerken uitgevoerd tot op het archeologisch niveau, vervolgens worden de werken onderbroken zodanig dat de archeoloog de noodzakelijke registratie kan verrichten. Indien de werken dieper dienen te gaan dan het eerste vlak wordt een stratigrafische opgraving verricht (voor zover de veiligheid dit toelaat) tot de diepte noodzakelijk voor de werken.

aanleg vlakken

(Zie minimumnormen artikel 8)

Opgelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel.

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven. Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploeg(en) anderzijds.

vlakregistratie

(Zie minimumnormen artikels 7, 9, 10, 11, 14, 15 en 57)

Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren.

Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van werkputten en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden.

spoorbewerking en -registratie

(Zie minimumnormen artikels 12 tot en met 22, 45, 46, 49, 51 en 57)

Archeologische sporen worden na profielregistratie en staalname steeds in hun geheel uitgegraven. Kleinere structuren (o.a. greppels en paalkuilen) worden manueel uitgehaald. Diepe grachten en diepe kuilen kunnen machinaal uitgegraven worden. Het machinaal verdiepen gebeurt in lagen van hoogstens 5 cm onder begeleiding van een archeoloog. Bij het aantreffen van opvallende vondstconcentraties of schijnbaar intacte recipiënten wordt manueel verder gewerkt. Vondsmateriaal wordt steeds stratigrafisch of per diepteniveau ingezameld.

vondsten

(Zie minimumnormen artikels 23 tot en met 37, 52 tot en met 57)

stalen

(Zie minimumnormen artikels 38 tot en met 43, 52 tot en met 57)

Indien meerdere pollenbakken gebruikt worden voor één profielopname dienen de verschillende pollenbakken minimaal 10 cm te overlappen. Alvorens de pollenbak(ken) uit het profiel te verwijderen, worden ze gefotografeerd en ingemeten. De geregistreerde lagen worden op de pollenbak aangebracht, inclusief de laagnummers.

Beerputten en afvalkuilen worden bemonsterd en gezeefd met het oog op de analyse van het consumptiepatroon.

bodemprofielen

(Zie minimumnormen artikels 44 tot en met 51 en 57)

metaaldetectie

(Zie de minimumnormen artikel 65, 69 en 70)

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal gaf, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezaamde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezaamde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

contextgebonden bepalingen

Muren en vloeren

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van fundering en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden enkel de omtrek, bouwnaden en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Baksteenformaten worden genoteerd (lengte x breedte x dikte). Muren worden in hun geheel en in delen volledig gefotografeerd, frontaal, met overlapping in de foto's. Van de mortel van elke niet dateerbare muur worden stalen genomen voor datering. Indien de mortel houtskool bevat, worden er 5 stalen genomen; **hierbij wordt er op gelet dat de houtskool afkomstig is van jong hout**. De stalen worden bij voorkeur genomen door een expert. Indien de mortel geen houtskool bevat, worden er minstens 3 stalen genomen.

Vloeren worden in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van er op of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Vloeren worden minstens in hun geheel gefotografeerd. Bij een vloer met een bepaald patroon worden detailfoto's genomen met schaallat. Een vloer met decoratieve tegels dient in detail te worden ingetekend en gefotografeerd. Deze tegels (ook de niet-decoratieve wanneer ze deel uitmaken van de

decoratieve vloer) moeten gerecupereerd worden en krijgen een nummer dat op het detailplan wordt aangeduid. Bij de recuperatie van de tegels worden de nodige conservatiemaatregelen in acht genomen. Alle eco- en artefacten in een vleilaag worden ingezameld.

Registreren inhumaties:

- Elk individueel graf wordt gefotografeerd.
- Lijksilhouetten: al schavend verdiepen; het silhouet wordt gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/10 en beschreven.
- Skeletgraven: de skeletten worden vrijgelegd, schoongemaakt, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/10 (handmatig of via digitale 3D-fotografie met duidelijk zichtbare topografisch verankerde merktekens die in een digitaal plan kunnen verschaald worden) en beschreven aan de hand van skeletfiches. Deze fiches worden ter beschikking gesteld door Onroerend Erfgoed (cf. minimumnormen art. 29, §1). Het schoonmaken gebeurt met aangepast opgravingsmateriaal, zonder schade aan het beendermateriaal te berokkenen. Rechtstreeks contact met sterk zonlicht dient vermeden te worden aangezien de beenderen niet te snel mogen drogen. Er worden per skelet overzichtsfoto's genomen langs hoofd- en voeteinde (zo horizontaal mogelijk), alsook detailfoto's van de handen, voeten, hoofd en nekwerfels (na het wegnemen van de onderkaak). Alle skeletten die zich in context en anatomisch verband bevinden en dermate volledig zijn dat ze relevant en waardevol zijn in functie van een eventueel antropologisch, paleo-pathologisch vervolgonderzoek, worden geregistreerd en geborgen in kunststof verpakkingen, de resten van de linker- en rechterhand en van de linker- en rechtervoet worden elk in een aparte kunststof verpakking bij het skelet bijgehouden. Het hoofd wordt volledig met de schedelinhoud en omringende aarde ingezameld. Het bergen van het skelet gebeurt dermate dat het uitleggen nadien eenvoudig kan verlopen (links-rechts gescheiden en ook de voornaamste lichaamsdelen gescheiden). Na het bergen van het skelet wordt de grond onder het skelet volledig bemonsterd en uitgezeefd op een zeef met maaswijdte van 2mm. Skeletmateriaal dat niet meer in situ of anatomisch verband ligt, wordt verzameld en beschouwd als losse vondst. Deze selectie en het bergen wordt uitgevoerd onder coördinatie van de begeleidende antropoloog. Er is bij de registratie en berging bijzondere aandacht voor elementen die informatie verschaffen over het fysieke aspect van de funeraire structuren (in volle grond, kisten, grafkelders, grafstenen, ...), aan het begrafenisritueel (spatiale organisatie, bijgiften, positie van het lichaam en ledematen, elementen die kunnen wijzen op een begraafing met kledij of in een lijkwade, balseming (pollenanalyse)...). Bij het aantreffen van grafkelders wordt gelet op de aanwezigheid van beschilderingen op de wanden binnenin. Deze alsook, grafstenen worden uitvoerig gedocumenteerd. Een behoud *ex-situ* van deze beschilderingen en grafstenen moet worden overwogen en besproken met Onroerend Erfgoed.

Puin en/of ophogingslagen

Aanwezige puinlagen en/of ophogingslagen dienen na registratie opgegraven te worden in lagen van 20 cm. Vondsten, die een betere datering en interpretatie van deze pakketten mogelijk maken, dienen handmatig ingezameld te worden.

Uit **heterogene** puin – en/of ophogingspakketten worden enkel diagnostische en/of uitzonderlijke vondsten verzameld.

heropvulling

Sporen die snel dreigen te degraderen worden beschermd. De vergunninghoudende archeoloog doet hiertoe een voorstel.

De archeologische uitgravingen kunnen pas terug worden gevuld, rekening houdend met de wetgeving rond bodemverzet en de richtlijnen van de opdrachtgever, nadat het agentschap Onroerend Erfgoed daarvoor de toestemming geeft.

Waardering conservatie en natuurwetenschappelijk onderzoek

Waardering

Tijdens het veldwerk worden stalen genomen in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek. Welke stalen worden geselecteerd voor waardering (assessment) gebeurt in samenspraak met het agentschap Onroerend Erfgoed, de vergunninghouder, de opdrachtgever en de wetenschappelijke begeleiding. De vergunninghouder stelt een eerste degelijk beargumenteerd voorstel tot selectie op.

Stalen genomen in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek worden gewaardeerd (assessment).

Meting:

- 1VH waardering houtskoolstalen (C14 + determinatie)
- 1VH waardering inhumatie

Analyses en dateringen

Op basis van de resultaten van de waardering wordt, in overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg, de vergunninghouder, de opdrachtgever en de wetenschappelijke begeleiding een analyseprogramma opgemaakt van de stalen die relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

Meting:

- 1VH C14datering houtskool
- 1VH fysisch – antropologisch onderzoek
- 1VH natuursteenidentificatie en herkomstbepaling
- 1VH mortelanalyse

Conservatie

Welke vondsten worden geselecteerd voor conservatie gebeurt in samenspraak met het agentschap Onroerend Erfgoed, de vergunninghouder, de opdrachtgever en de wetenschappelijke begeleiding. De vergunninghouder stelt een eerste degelijk beargumenteerd voorstel tot selectie op. De eindbeslissing m.b.t. conservatie ligt bij de erfgoedconsulent.

Meting:

- 1VH conservatie inhumaties

Verwerking

De determinatie van de vondsten gebeurt volgens bestaande en algemeen aanvaarde typologische classificatiesystemen, met verwijzing naar het gehanteerde systeem.

De resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek worden bestudeerd in relatie tot de contexten waaruit de stalen genomen zijn en de interpretaties die zijn ontstaan tijdens het veldwerk worden bijgesteld.

Rapportage

Voor de rapportage wordt minstens de archeoloog-projectleider ingezet.

Evaluatierapport

Het evaluatierapport wordt binnen de 5 werkdagen na het beëindigen van het veldwerk bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg, de wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever.

Het evaluatierapport omvat minstens:

- een overzichtsplan van de opgravingsputten/vlakken op leesbare schaal;
- een korte beschrijving van de resultaten;
- een overzichtsplan met aanduiding van de contexten van de diverse staalnames;
- een beargumenteerd voorstel voor selectie van de staalnames voor natuurwetenschappelijk onderzoek en te conserveren vondstmateriaal;
- een voorstel voor timing afronden natuurwetenschappelijke onderzoek;
- een voorstel voor timing voor het afwerken van het eerste conceptrapport; met een maximumtermijn van 2 jaar na het beëindigen van het veldwerk voor de oplevering van een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurd eindrapport.

Kaarten worden als pdf- bestand en als GISshapefile aangeleverd.

Conceptrapport

Het rapport wordt in conceptvorm bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg, de wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever binnen de voorgestelde timing. De inhoud hiervan stemt overeen met de inhoud van het eindrapport zoals omschreven in de minimum-normen en de bepalingen hieronder. Het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg, de aanvullende wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever bezorgen hun opmerkingen aan elkaar en de vergunninghouder. De vergunninghoudende archeoloog verwerkt de opmerkingen in een herwerkt conceptrapport.

Nadat de opmerkingen van het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg, de wetenschappelijke begeleiding, de (inter)gemeentelijke dienst, en de opdrachtgever zijn verwerkt wordt het herwerkte conceptrapport bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg.

Het rapport bevat naast de bepalingen uit de minimumnormen minstens:

- een historische kadering door interpretatie van historische kaarten, iconografische bronnen en literaire bronnen, geïllustreerd met het nodige beeldmateriaal;
- gegeorefereerde gedetailleerde plannen van de opgravingsputten in kleur;
  - de gemiddelde diepte van het archeologisch leesbare niveau ten opzichte van de Tweede Algemene Waterpassing en het maaiveld;
  - een beschrijving en verantwoording van afwijkende methodiek indien dit noodzakelijk was (zie pagina 3);
  - de resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek;
  - een beschrijving van de resultaten met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen;
  - een wetenschappelijke samenvatting (1 pagina), zowel in het Nederlands als minstens in één vreemde taal, te weten; Frans, Duits, of Engels;
  - Locatie waar het vondstmateriaal wordt bewaard;
  - Bijlagen:
    - Fotolijst
    - Sporenlijst
    - Vondstenlijst
    - Coupetekeningen
    - Alle gedurende de prospectie getrokken vlakfoto's, profielfoto's, detailfoto's en foto's van de gezette coupes

Kaarten worden als pdf- bestand en als GISshapefile aangeleverd.

Eindrapport

Na goedkeuring van het conceptrapport door het agentschap Onroerend Erfgoed kan de laatste conceptversie worden opgemaakt als eindrapport.

Naast de twee exemplaren die bezorgd dienen te worden aan de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Beheer – Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel (minimumnormen art. 73) wordt minimaal 1 digitaal exemplaar en 1 analoog exemplaar van het eindrapport afgeleverd aan:

- de opdrachtgever;
- het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg;
- degene die de (wetenschappelijke) begeleiding of advisering verzorgt;
- het College van Burgemeester en Schepenen, dan wel de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen.

Bij het analoge exemplaar mogen de bijlagen worden aangeleverd op een digitale gegevensdrager.

Het rapport vermeldt in het colofon het ISBN/ISSN nummer of het nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan.

Analoge exemplaren worden gedrukt in degelijke kwaliteit en met foto's en afbeeldingen in kleur.

De vergunninghouder bezorgt ten laatste bij aflevering van het eindrapport het ingevulde opvolgingsformulier aan de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed te Brussel.

Het opgravingsarchief bevat minstens:

- alle opgravingsdocumentatie, aangemaakt volgens de minimumnormen;
- het rapport;
- alle gereinigde vondsten gesorteerd volgens context en voorzien van een label;

Personeel

De dagelijkse uitvoering van de opgraving ligt in handen van minstens:

- één archeoloog-projectleider (vergunninghouder). Hij/zij:
  - dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°);
  - beschikt over minstens 240 werkdagen opgravingservaring, aangetoond via CV, waarvan minstens;
  - 120 werkdagen op stratigrafische contexten zoals steden, kerken of kloosters

Vergaderingen

De vergunninghouder organiseert een startvergadering voorafgaand aan de opgraving, tussentijdse werfvergaderingen en een eindvergadering met de opdrachtgever, degene die de (wetenschappelijke) begeleiding verzorgt, en het agentschap Onroerend Erfgoed Limburg. De vergunninghouder neemt verslag en bezorgt deze tijdig aan alle betrokkenen.

Bij de startvergadering worden de afspraken en het plan van aanpak overlopen. De vergunninghouder doet tijdens de startvergadering eveneens een voorstel van timing voor de tussentijdse vergaderingen.

Tijdens de tussentijdse vergaderingen worden de voorlopige resultaten van het archeologisch onderzoek overlopen. Tevens wordt de methodiek besproken en het verloop van de opgraving binnen het ontwikkelingsproject. De vergunninghouder neemt deel aan deze vergaderingen.

Tijdens de eindvergadering wordt het verloop van de opgraving geëvalueerd en de timing voor het conceptrapport besproken. Voorts doet de vergunninghouder een gemotiveerd voorstel voor het inzetten van de posten voor conservatie en natuurwetenschappelijke analyses. Er wordt ook besproken wanneer in de fase van verwerking en opmaken van het conceptrapport een/enkele extra vergadering(en) nodig zijn.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Beroep:

Binnen de dertig dagen na ontvangst van deze vergunning kan beroep aangetekend worden tegen deze beslissing conform de procedure zoals voorzien in artikel 16 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium. Het beroep dient gericht te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel.

Minimumnormen:

De minimumnormen voor archeologisch onderzoek met bodemingreep in Vlaanderen dienen gevolgd te worden.

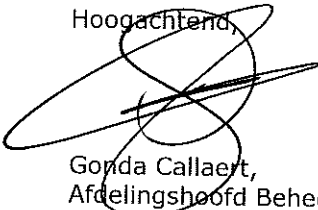
Behandelaar:

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Steven Mortier, via steven.mortier@rwo.vlaanderen.be of +32 2 553 16 26.

Andere regelgeving:

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

AANGETEKEND

ARON bvba
t.a.v. Dhr. Maxim HOEBRECKX
t.a.v. Mevr. Elke WESEMAEL
Neremweg 110
3700 Tienen

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk 2016/071(2)	bijlagen
vragen naar / e-mail steven.mortier@rwo.vlaanderen.be	telefoonnummer +32 2 553 16 26	Datum 04 MAART 2016	

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector** in de gemeente Hasselt met adres Kapelstraat, kadastraal gekend als afdeling 1, sectie H, percelen 1036C, van 10 maart 2016 tot einde werken.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 22 februari 2016.

BESLISSING

Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **HOEBRECKX Maxim** voor bovenvermelde aanvraag.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en -methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische opgraving, waarvoor een vergunning verleend werd aan **HOEBRECKX Maxim** met nummer **2016/071**.

Uit de opgave van de aard van de detector (**White's Prizm III SL**) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Steven Mortier, via steven.mortier@rwo.vlaanderen.be of +32 2 553 16 26.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

